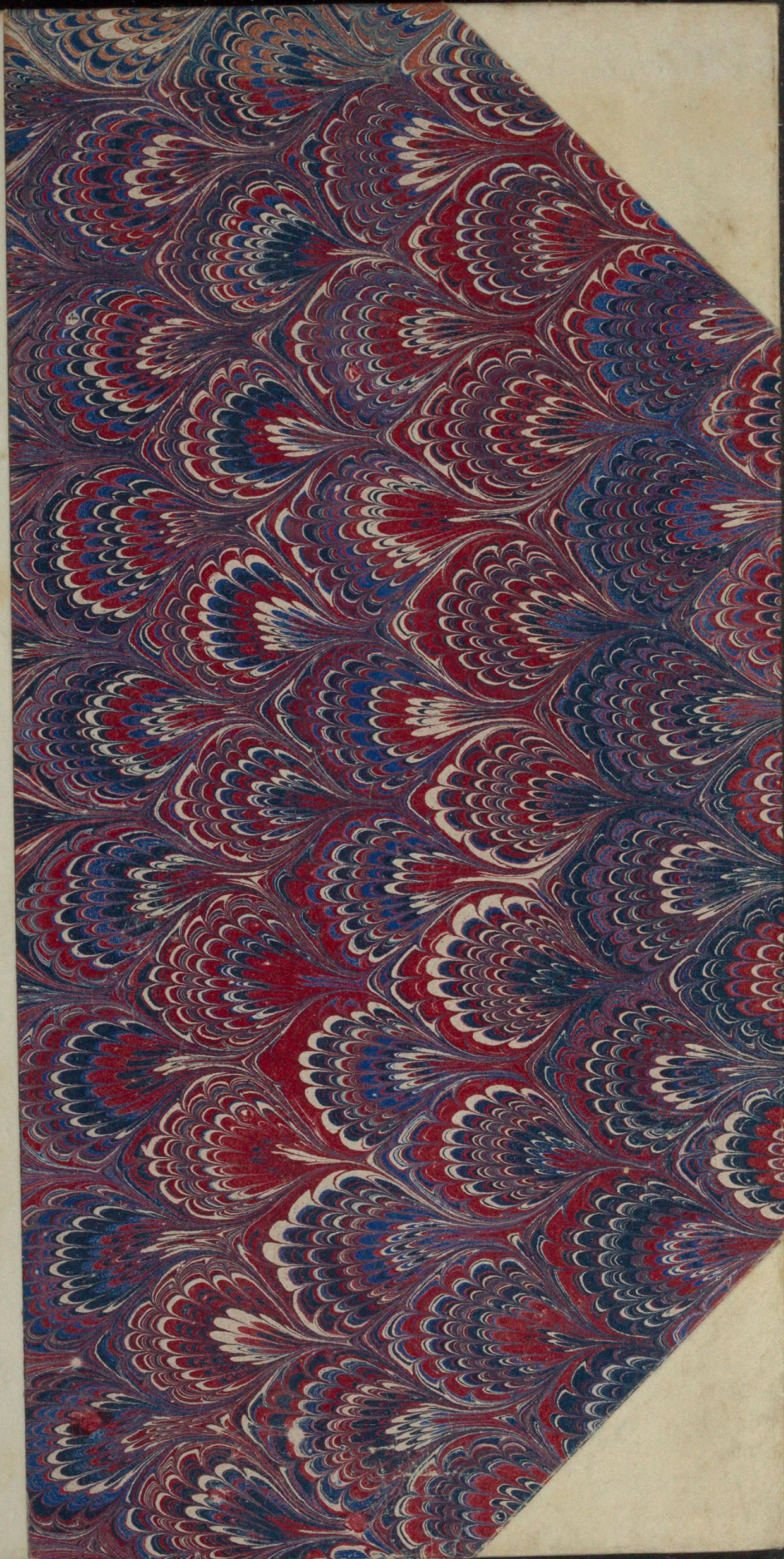

171

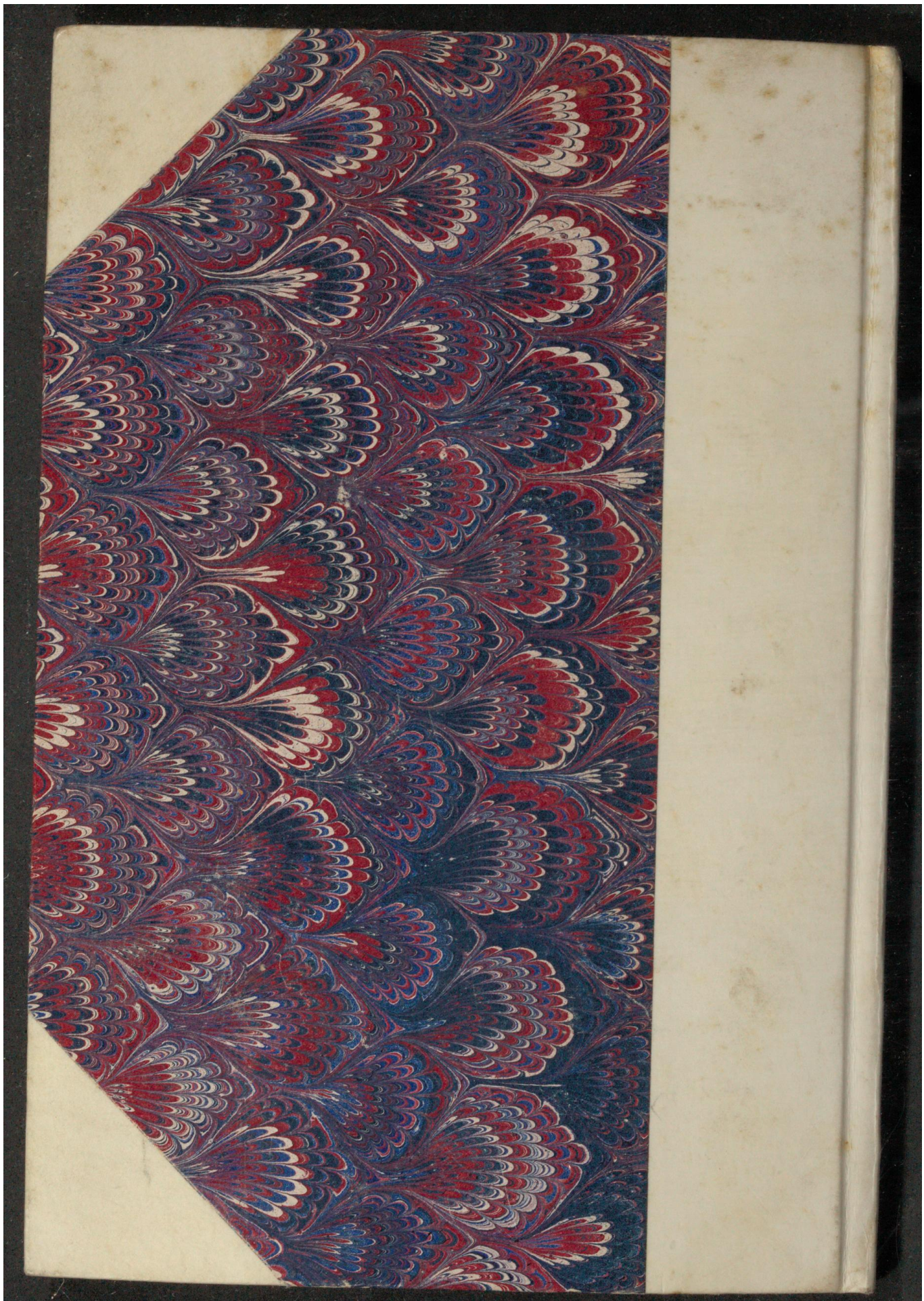
G

78

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 78

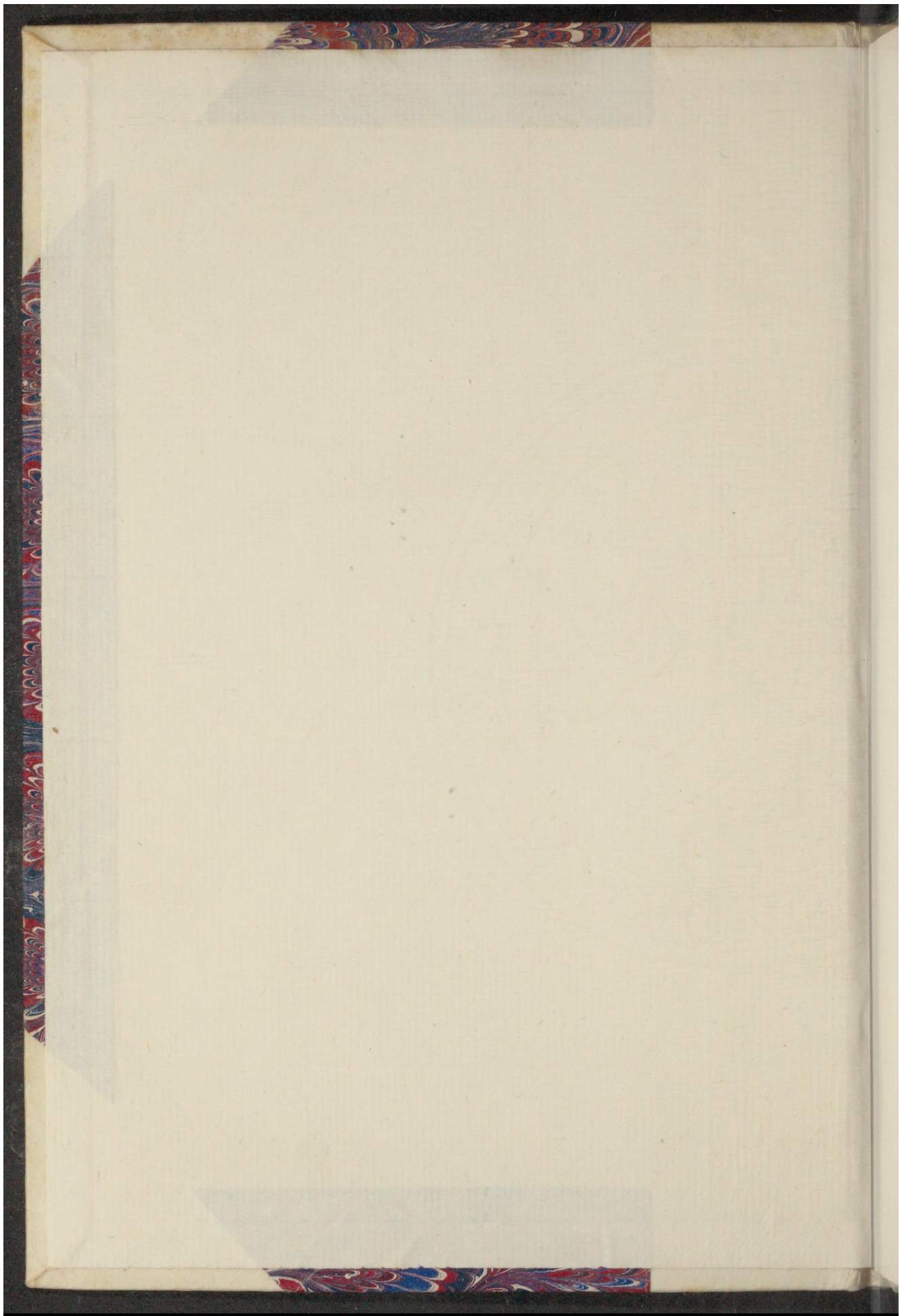
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 78

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 78

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
171 G 78

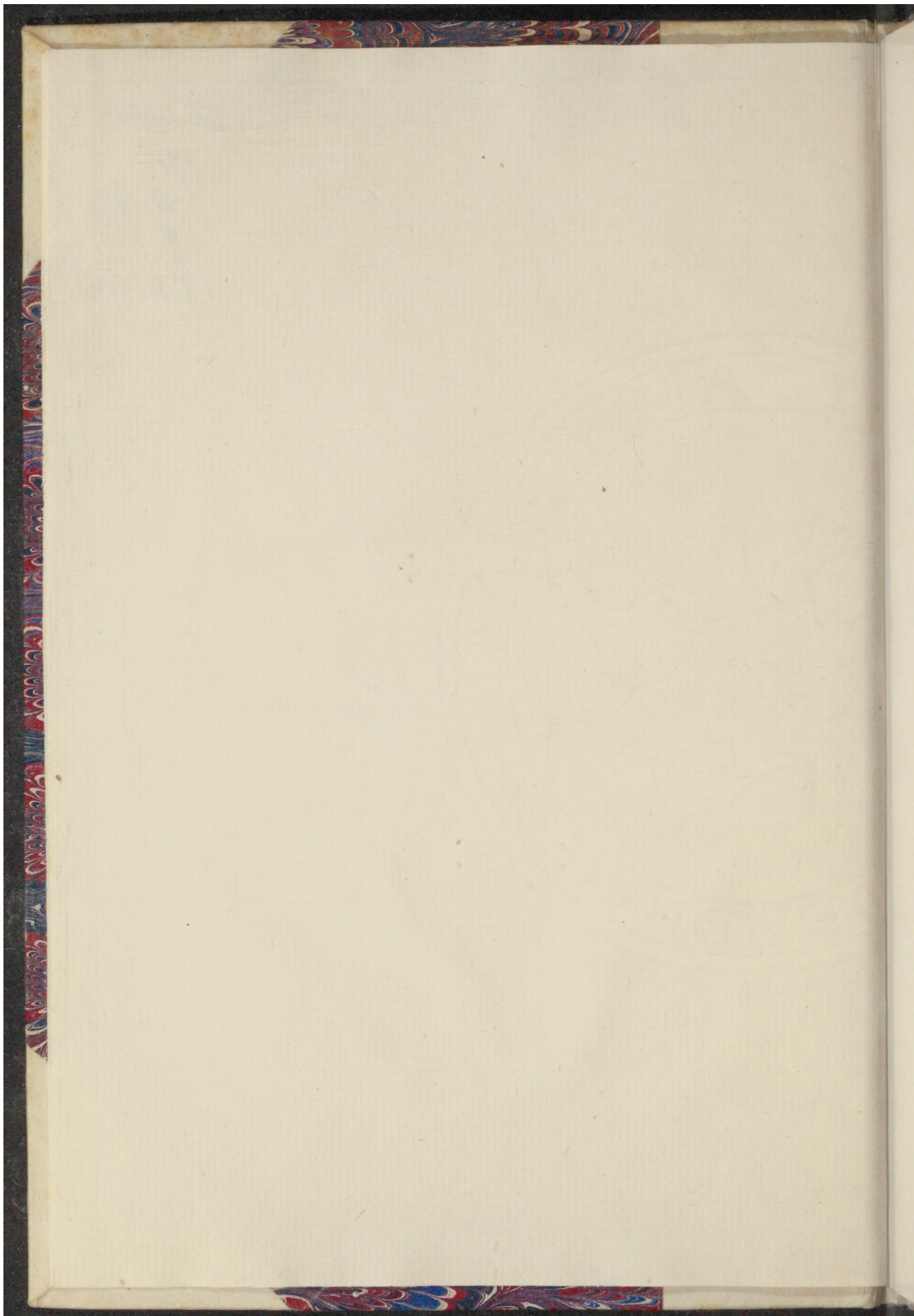

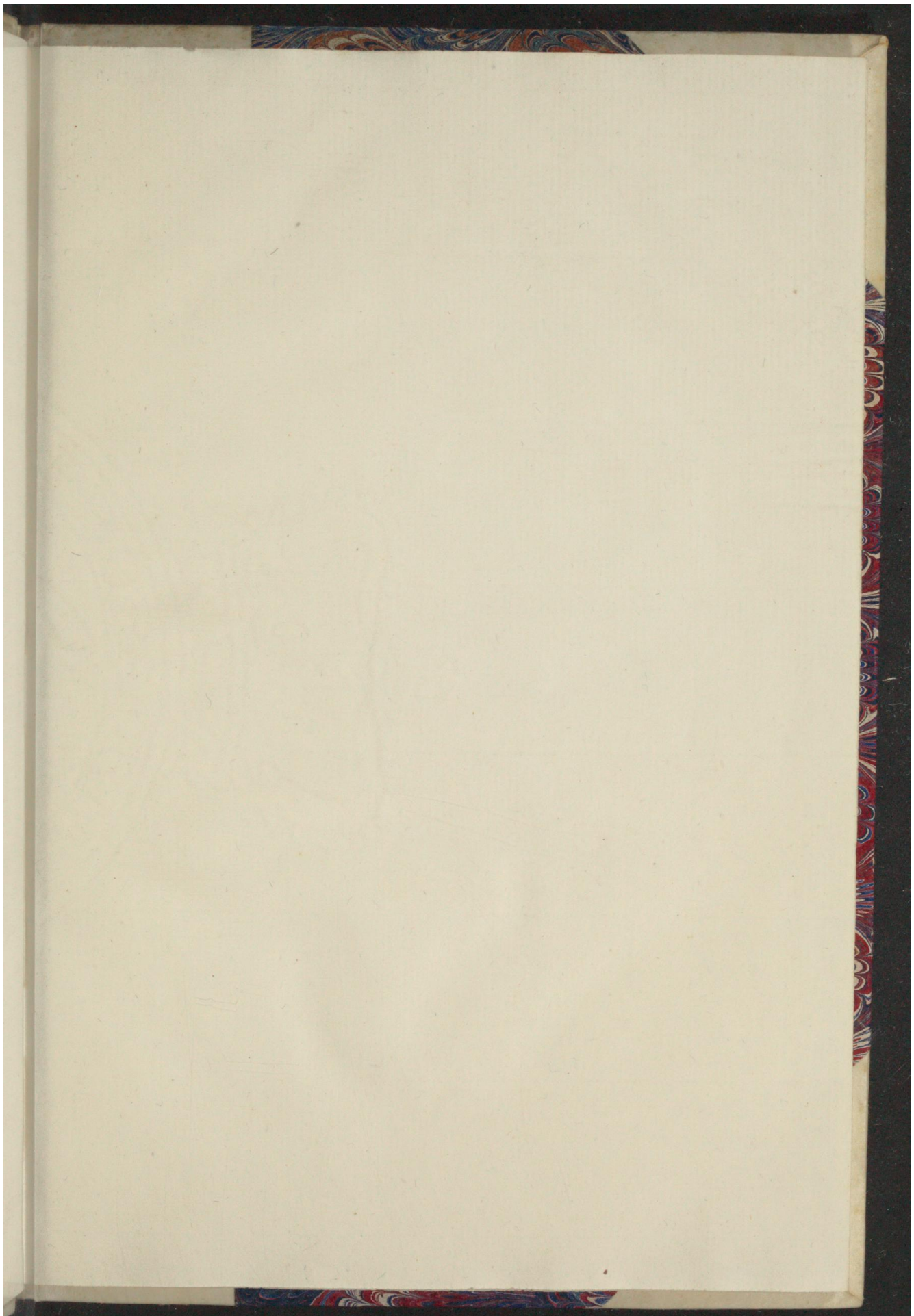
~~V: 1096~~

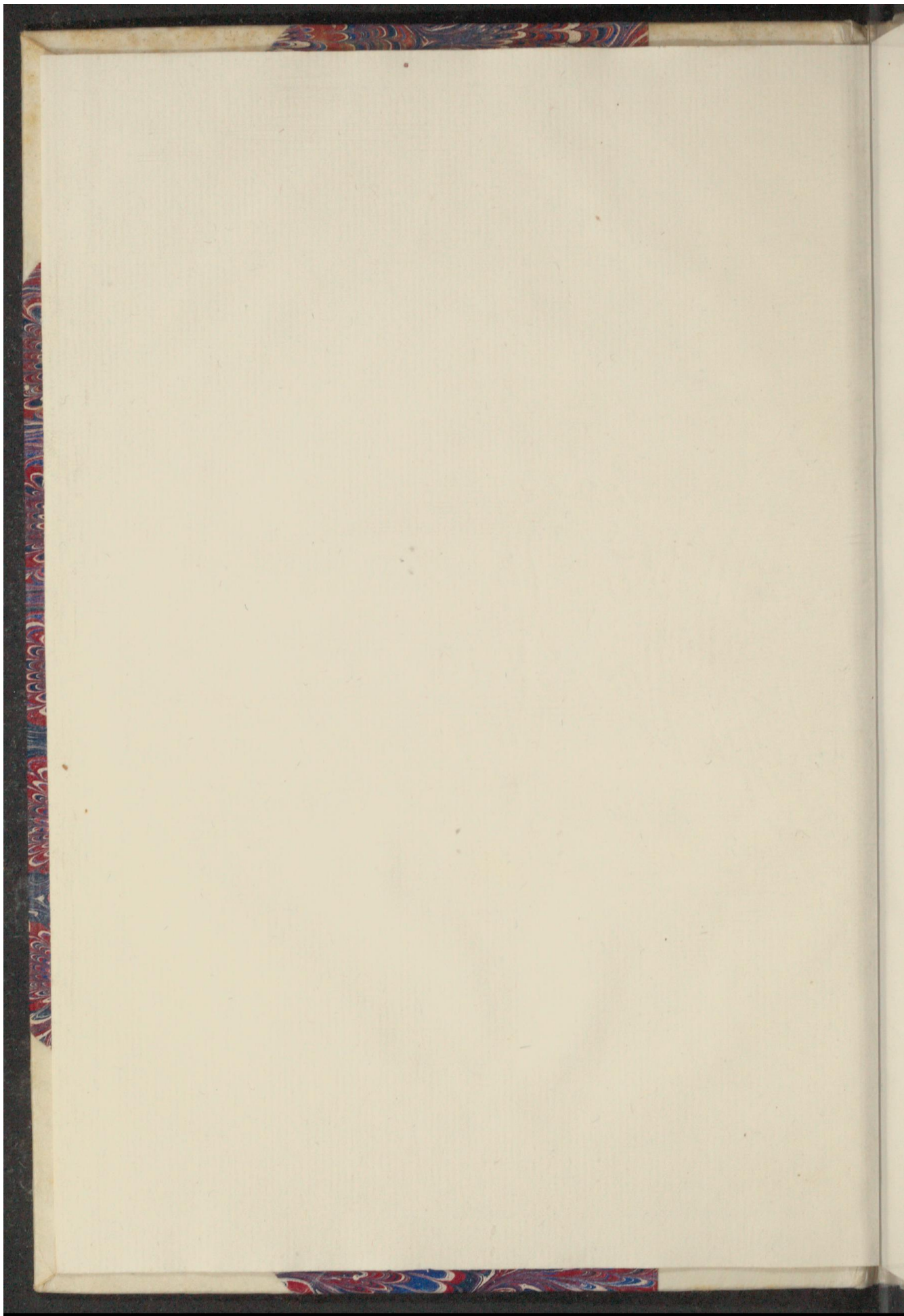
171.

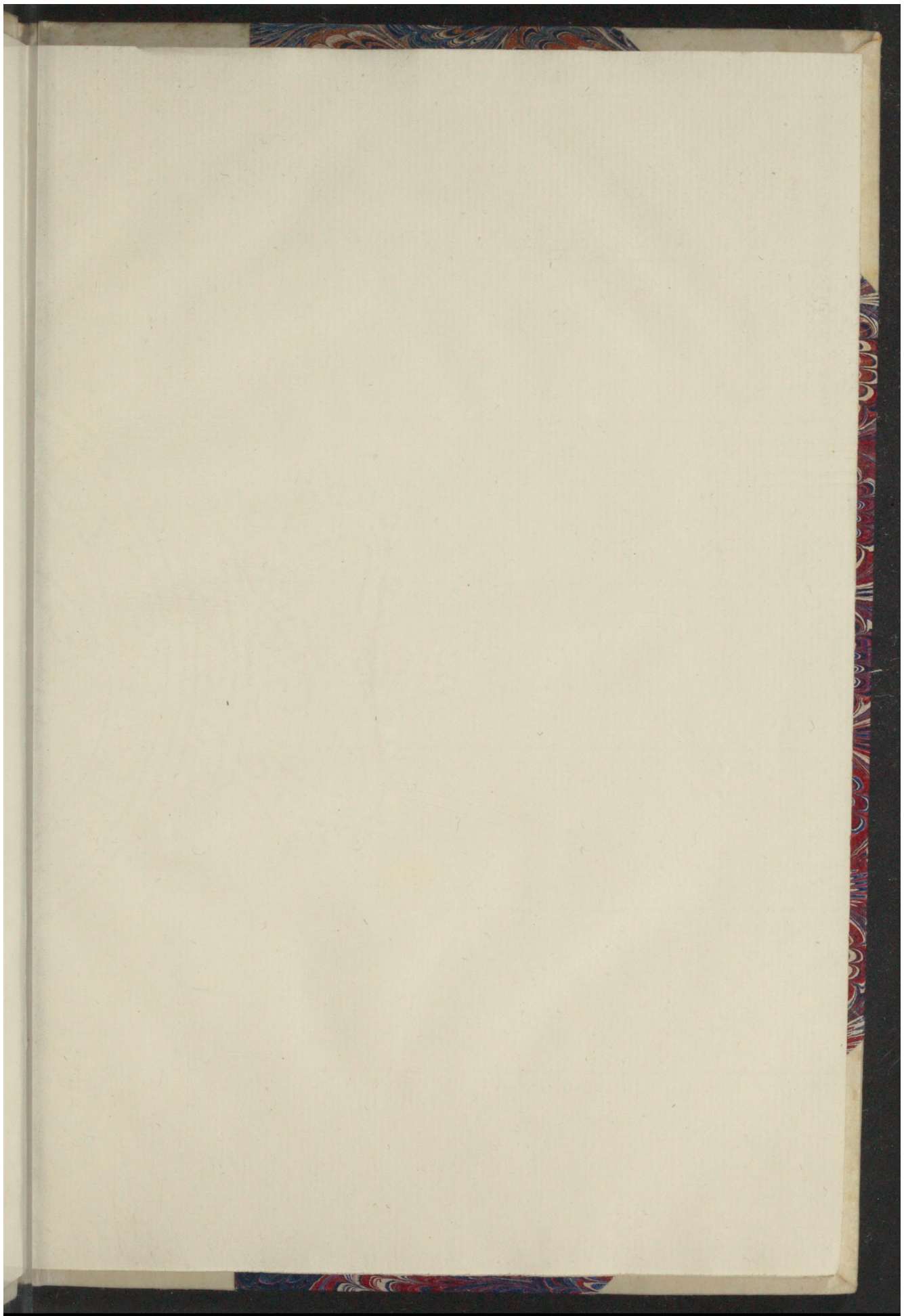
g. 78.

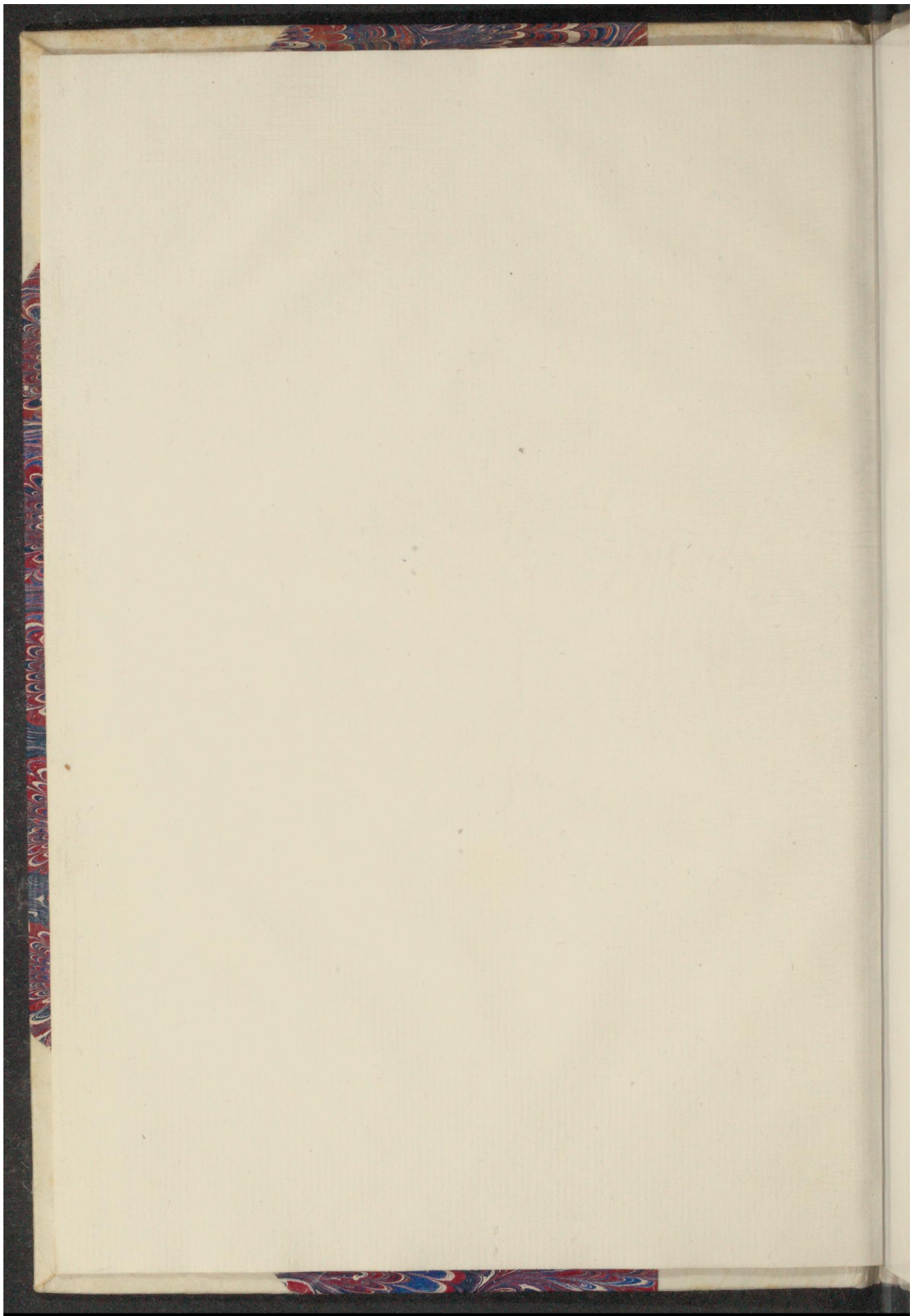
CA. 1146

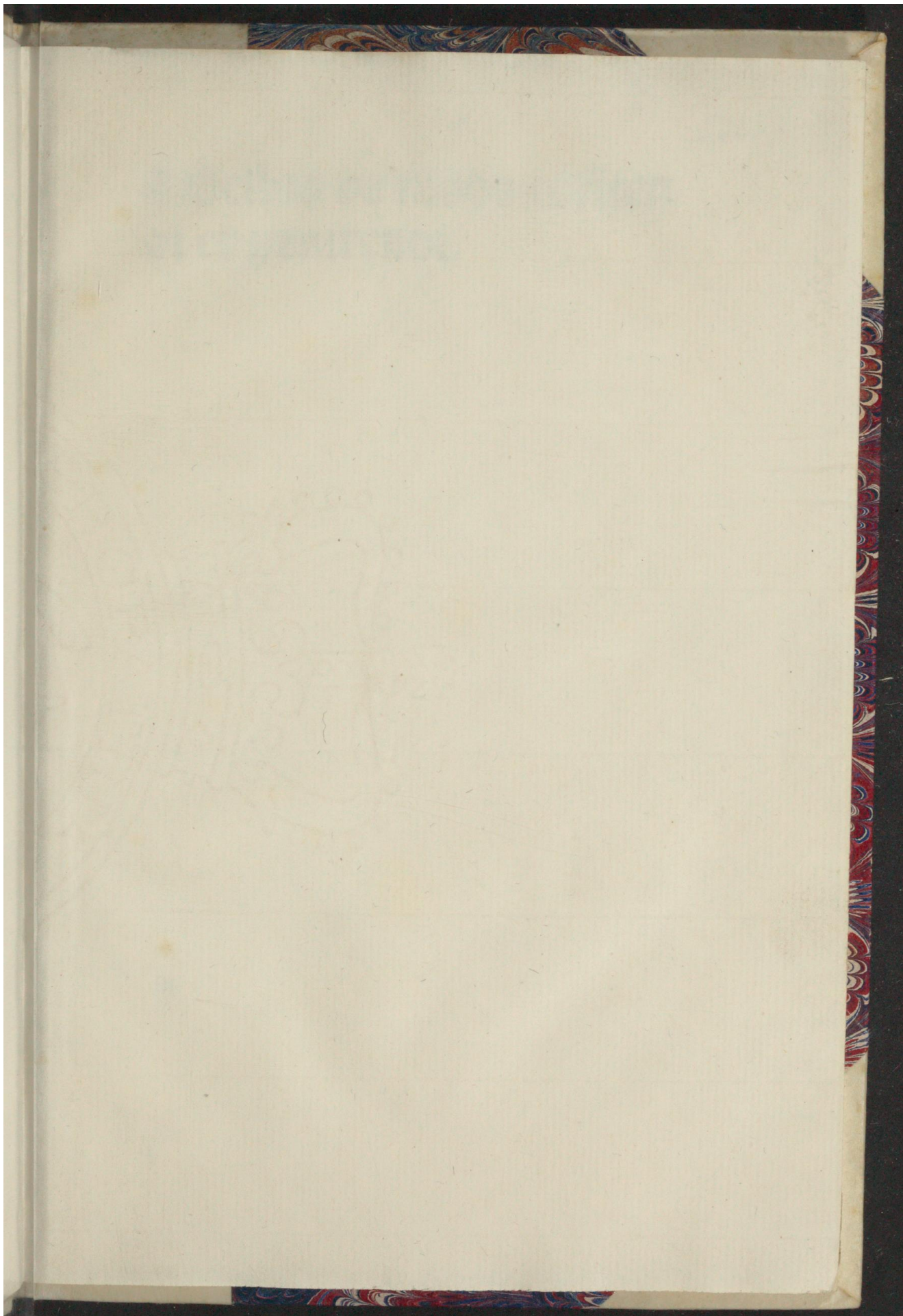

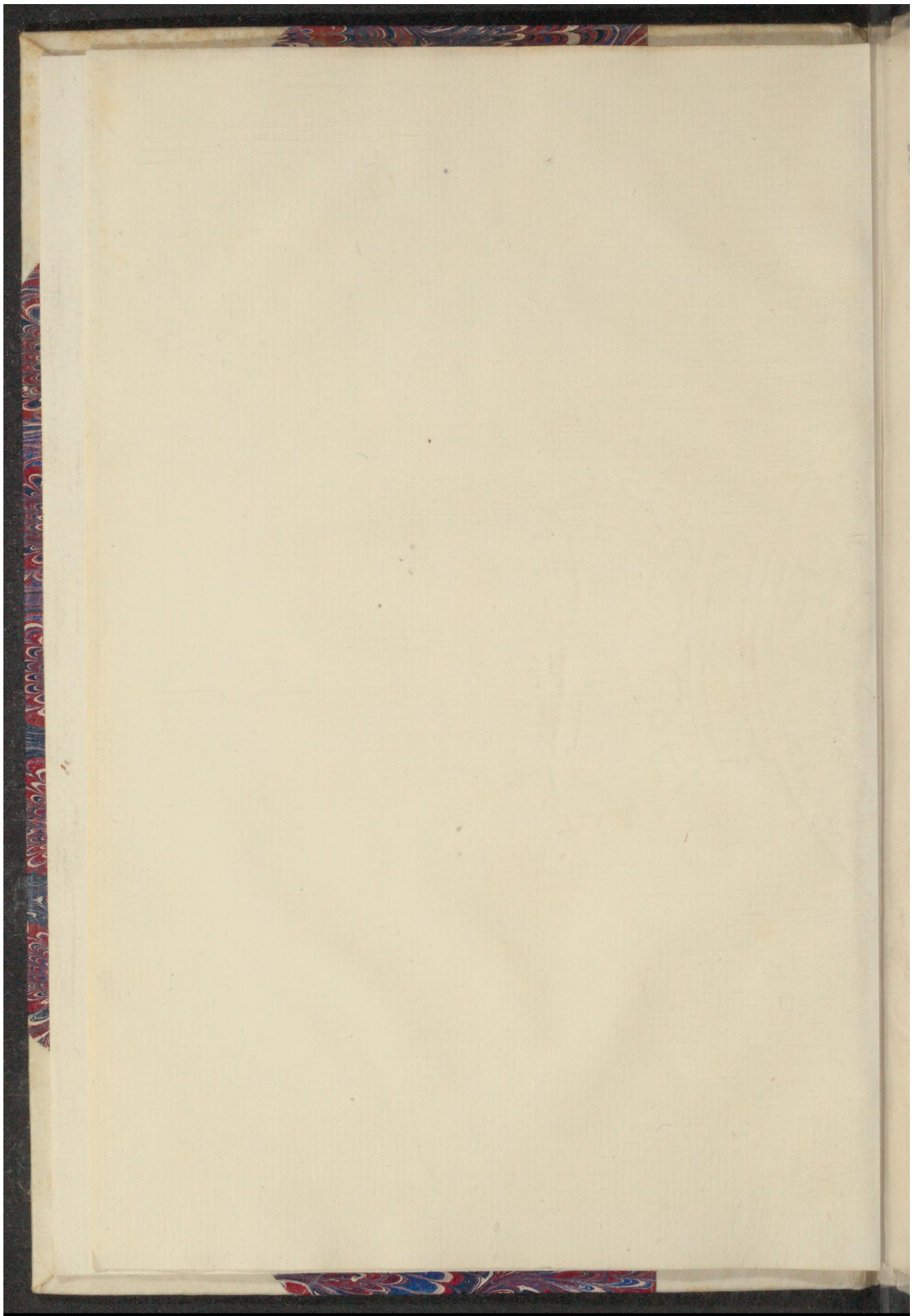

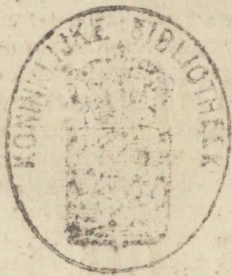

109 1/2

**Libellus de modo cōfitem
di et penitendi.**

[Faint, illegible text visible through the paper]

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Quidam fructuosus libellus de modo cōfitendi et peni- tendi. Feliciter incipit

peniam agas. i. velociter

Emiteas cito peccator

misericos scz christus

miserator iudex

pro quando
cum sit

¶ Preiens libellus est tractās de penitētia siue de mo-
do penitendi tanq̄ de subiecto. Et diuidit in duas par-
tes p̄ncipales. In quarum p̄ma determinat auctor de penitētia. put respic-
cit penitēte. In secūda pte determinat auctor de penitētia. prout respicit
confessorē. secūda ibi. Confessor dulcis. Prima adhuc diuidit in tres p-
tes. nam primo auctor ponit quedam documenta generalia Secundo spe-
cialiter declarat de contritione. z tercio de confessione. z etiam interponit a-
liqua de satisfatione. secūda ibi. Omnia peccata. tercia ibi. Vera sit in-
tegra. Dicit primo sic. O peccator facias cito penitentiam. z sequitur cau-
sa quia iudex scz christus est misericors.

Circa textum dubitañ

¶ Primo quid sit penitētia. Secundo vnde dicitur penitētia.
Tercio quotuplex est penitētia. Quarto quid proficit penitētia
Quinto quare penitētia debet fieri cito. Sexto quomodo appareat
q̄ deus sit misericors.

¶ Ad p̄mum respondet q̄ penitētia s̄m Ambrosiū sic definit. Peniten-
tia est preterita mala deplāgere z plangenda iterum non committere. Vel
s̄m Gregoriū. Penitētia est peccati cōmissi cū intima cordis contritione et
lachrymarū effusione emēdatio. Et trahitur hec definitio ex dictis bri. Au-
gustini dicentis. q̄ pct̄m nō dimittit nisi plena cōtritio cum satisfatione o-
perum consequatur. Vel s̄m Gregorium. Penitētia est ante acta pecca-
ta deslere. z iterum stenda non committere. Ex quibus desuionibus. Pri-
mo sequitur q̄ penitētia est solū pro peccatis. Secundo sequitur q̄ peni-
tētia est solū pro peccatis cōmissis z non cōmittendis. Tercio sequitur
q̄ ad penitētiā sequat̄ dolor de pct̄is. Quarto seq̄tur q̄ ad verā peniten-
tiā req̄ritur intentio amplius nō peccandi. ¶ Ad sc̄dm dubiū dicitur q̄
hoc nomē penitētia d̄r quasi pene tenētia. quia sine pena z dolore nunq̄ sic
perfecta p̄nia. ¶ Ad terciū dicit q̄ penitētia multipliciter diuidit̄. Primo
in interiorē tm̄. que est de iure naturali. z in exteriorē que est ad arbitriū
hominis. Secundo diuiditur in penitētiā solēnem publicā z priuā

A U

tam. Solēnis penitētia est que imponitur ab episcopo vel vicario suo. et que fit cū solēnitatibz ecclesie. vt peregrinatōes scdm aliquē modū spēales scz cū nudis pedibz vel discoopto capite. Priuata pnia ē que secrete fit vl fieri potest. vt legere orōnes. dare elemosynas. ieiunare. corpus castigare sic de alijs. Tercio distinguit in liberā z coactā. Libera ē quā quis libere facit. z illa est pprie sacramētum. Coacta ad quā q̄s cogit sicut fit in iudicio seculari p forfactis. z illa nō est pprie sacramētum Quarto distinguit penitētia in actualē z habitualē. Actualis ē qua homo actualiter satisfacit pro pctis cōmissis. z ad illā nō quilibet homo tenetur. sed solus pctōr. Habitualis est quedam detestatio vel displicentia de pctō cōmissō scz si sit cōmissum. vel quod possit committi si non sit commissum z ad illam quilibet homo tenetur siue sit in peccato. siue non

¶ Ad quartum rīdetur scdm sc̄m Thomā q̄ p pniā absoluit pccōr a pctō restituit eccle. recōciliat d̄yisto bonis spūalibz dicitur de filio diaboli filius dei effici. z paradisus apitur ei. Itē pnia angelos letificat. impios iustificat. amissa bona reuocat. z ad vitam eternam inuitat

¶ Ad quintum rīdetur q̄ pnia multis de causis debet fieri cito. Prima ē q̄ diu expectauimus. Secda ē. quia ad magna vocamur scz ad eternā glāz Tercia ne ab eternis nuptiis excludamur. patz exēplariter in euangelio de quinqz fatuis virginibz. Quarta ne ab hostibz impediamur. Quinta propter penas cōpellētes. Sexta ne blande decipiamur. vt aues p aucupē. pisces p piscatorē. Septima ne morte pueniamur. Octaua ne consuetudie teneamur. Consuetudo em̄ est altera natura.

¶ Ad sextū rīdet q̄ in multis apparet dei misericōdia. q̄ fm̄ sc̄m Thomam Deus pctōres patiēter expectat. benigne recipit vlsci dissimulatio piculis liberat. grām donat. datā multiplicat. multiplicatā cōseruat. cōseruatā in celo nūciat. offensam dimittit. pcti post remissionē non meminit. errantes a se reducit. euntes ad se cōducit. cadētes erigit. stantes tenere non delinuit. z finaliter pseuerantes in glōriam inducit.

.i. sequētia. id est spes zc. .i. obseruāda a te pctōre

Et sunt hec quinqz tenenda tibi

remissio pctōz. concritio cordis .i. confessio peccati

Spes venie. cor. contritu. u. cōfessio culpe.

id est satisfactio penalis .i. vitatio peccati

Pena satisfaciēs. et fuga nequitie

¶ Consequēter in ista pte auctor magis specialiter determinat doctrinā predictā z hoc per doctrinas speciales. Et diuiditur ista pars. nam pmo ostendit q̄ sunt necessaria facienti verā pniā. Secdo ostendit que sunt sibi vitia. ibi Sperne voluptates. Prima adhuc diuiditur in duas. Nam primo ostendit que debet penitens necessario tenere respectu sui. Secdo respectu pximi. ibi Ut dimittaris. Dicit primo sic q̄ hec quinqz sunt tibi tenēda in perfecta penitētia. scz spes. venie. contritio cordis. confessio oris ac peccatorum satisfactio z fuga peccatorum

Circa textū dubitat

Primo quid sit spes Secundo quotuplex sit spes Tercio quid sit contritio Quarto quid sit confessio Quinto quotuplex sit confessio Sexto quid sit satisfactio. et quod sunt partes satisfactionis

Ad primum respondetur quod spes sic describitur. Spes est certa expectatio future beatitudinis ex dei gratia et meritis propriis proveniens. vel sic. Spes est audacia mentis de largitate dei concepta habendi vitam eternam per bona merita. Ex quibus definitionibus primo sequitur quod non est spes de preterito. neque de presenti. ut presens est sed solum de futuro. Secundo sequitur quod non est proprie spes de malo. sed tamen de bono. Tercio sequitur quod non de quolibet bono est proprie spes sed solum de futura beatitudine

Ad secundum videtur quod duplex est spes. scilicet spes suffragiorum que fit respectu beatorum. et spes penitentie vel proprie auctoritatis que fit respectu dei. unde salvati non habent spem nec etiam damnati. sed solum homines in ecclesia militante proprie habent spem. et etiam anime in purgatorio existentes. unde illa spes que fit respectu dei est triplex. scilicet spes venie per peccatorum remissionem. de qua intelligitur scriptura. spes gratie per divine gratie susceptorem. et spes glorie per consecutionem eternorum gaudiorum

Ad tertium dubium videtur quod contritio sic describitur. Contritio est dolor voluntarie assumptus pro peccatis cum proposito confitendi et satisfaciendi. Et differunt contritio et attritio. nam attritio est quedam displicentia de peccato commisso. sed non est perfecta. Sed contritio est perfecta displicentia. unde non quilibet dolor est contritio. sicut contritio hic capit immo nec quilibet dolor pro peccatis est contritio. Unde duplex est dolor pro peccatis. quidam est naturalis. et ille non est meritoque quia hoc procedit ex dictamine recte rationis. Alius est voluntarius et actualis qui procedit ex voluntate libere assumente dolorem cum proposito confitendi et satisfaciendi

Ad quartum respondetur quod confessio sic describitur secundum Augustinum. Confessio est sermo pro quem morbus latens spe venie aperitur. Item sic secundum Gregorium. Confessio est peccatorum detectio. Sed secundum aliquos. Confessio est aperitissima coram sacerdote peccatorum declaratio

Ad quintum respondetur quod duplex est confessio. quedam est mentalis que fit soli deo. et illa est de iure naturali. Alia est vocalis que fit homini ex ore et illa est de iure positivo siue ordinato.

Ad sextum et ultimum respondetur quod satisfactio siue satisfacere secundum Augustinum sic describitur. Satisfactio vel satisfacere est causas peccatorum extinguere vel extirpare et eorum suggestionibus aditum id est accessum non indulgere sic quod homo habeat firmum propositum peccata confessis nunquam committere. neque qua alia. Et sunt partes satisfactionis duplices. quia quedam sunt principales et sunt tres. scilicet oratio. ieiunium et elemosyna. et quedam sunt secundarie. et minus principales ut sunt peregrinationes vigilie castigationes discipline et huiusmodi. Et ille pres secundarie reducuntur ad principales nam omnia carnem affligentia reducuntur ad ieiunium. omnia vero spiritualia ad orationem et opera misericordie ad elemosynam. Finaliter sciendum quod duplex est fuga. scilicet fuga fugiendi. et fuga fugandi. et hoc dicitur a fugo as are. vel a fugio is ere

A ij

et veramq; fugā habebit penitēs. habebit em̄ fugā fugādi pctā. ⁊ hoc p̄ cō
fessorē. Sc̄da habebit fugā fugēdi resp̄cū pcti cōmittēdi v̄l illi qd̄ possit
cōmitti id̄ ē h̄c firmū p̄positū amplius nō faciēdi hoc pctm̄ nec aliqd̄ s̄l̄s.
vt pctā tua dimittant tibi malef̄cōrib; tuis tibi facta indulge

Ordinittaris alijs peccata remitte
hominib; em̄ ed̄bis hoies ipm̄ offendisse cōfiteris.

Yisq; satisfacias quos te lesisse fateris

In ista particula ostendit auctor q̄ sunt necessaria penitēti resp̄cū p̄ximē
Et ponit duas doctrinas dicēs q̄ tu peccator q̄ facis v̄l facere vis penitēti
am debes remittere alijs qui tibi malefecerunt. Secūda doctrina est q̄ sa/
tisfacies illis quibus tu malecasti

Circa textum dubitatur

Primo quid sit pctm̄ Sc̄do q̄ sit d̄na inter pctm̄ ⁊ delictū. Ter/
cio a quo ⁊ vbi incepit pctm̄ Quarto qualiter homo cecidit in peccatū.
Quinto v̄r; damnati in inferno possunt peccare Sexto quare debem;
remittere malefactoribus nostris peccatum

Ad p̄mū dubiū respōdet q̄ pctm̄ s̄m̄ Augustinū sic describit. Pctm̄ ē
volūtas retinēdi vel cōsequēdi qd̄ iusticia vetat. Vel s̄m̄ eundē. Peccatū
est sp̄cto naturali bono ⁊ imutabili. reb; mirabilib; adherere. Vel s̄m̄
eundē. Pctm̄ ē omne d̄m̄ v̄l s̄m̄ vel cōcupitū cōtra legem dei. Item s̄m̄
Ambrosiū. Pctm̄ est p̄uaticatio legis diuine ⁊ inobediētia p̄ceptorū dei.
Ex istis definitōibus seq̄tur. Primo q̄ pctm̄ principaliter est in voluntate
mala v̄l ex ea p̄cedit pctm̄ voluntariū. Vñ dicit Seneca. q̄ omne pctm̄ est
actio volūtaria. Sc̄do seq̄tur q̄ pctm̄ est cōtra iusticiam ex eo q̄ peniten
tia procedit ex dictamine iusticie. Tercio sequit̄ q̄ iuste pctōr pro peccatis
meret̄ penas. q̄ nullus est p̄rie ⁊ iuste puniēdus nisi p̄ actione mala. nec
etiā premiādus nisi p̄ actione bona. Quarto seq̄tur q̄ omne pctm̄ sit con
tra legem vel p̄cepta dei. Quinto sequitur q̄ in omni pctō ⁊ p̄cipue mortā
li est dimissio dei. ⁊ adhesio rerum mirabilium.

Ad sc̄dū respōdetur q̄ peccatum duob; modis cōmittitur sc̄z faciēdo
malum ⁊ dimittēdo bonum. ⁊ p̄mum p̄rie dicitur peccatum. sc̄dū vero
delictum quasi derelictum. Alia differentia est q̄ derelictum est ignoranter
commissum. Sed peccatum est scienter commissum. Ista tamen differen
tia non obstante vnum sepe ponitur pro reliquo

Ad terciū respōdet s̄m̄ magist̄r s̄niarum libro sc̄do q̄ pctm̄ originem
causam suam traxit in bono. q̄ ante p̄mum pctm̄ nō erat aliqd̄ malum.
Et hoc probat sic. quia cum peccatum originem ⁊ causam habuit hoc fu
it ex bono aut ex malo. nō ex malo q̄ an̄ peccatū nō erat aliquod malum.
vñ oriretur. ergo ortum est ex bono sc̄z ab angelo q̄ angelus sc̄z lucifer an
te pctm̄ nō erat nisi bona creatura vel creatura dei. Ex quo etiam patet v
bi incepit. q̄ incepit in celo vbi summus angelus ⁊ primus sc̄z lucifer fuit.
qui p̄mum peccatum commisit cum extollēdo se dixit. Ponā sedem me
am in aquilone et similis ero altissimo.

¶ Ad quartū respōdet q̄ hō cecidit in pctm̄ diabolo suggestente. carne dele-
tante. ⁊ aīa consentiente. In aīa cōsentiens committendo in obedientiā to-
tam naturā humanam corripit. vt habet Gen. iij. caplo

¶ Ad quintū respōdetur q̄ damnati nō possunt peccare quia nō pnt ali-
quid mereri. quia nullus meretur nisi in hac vita. Nec etiam saluari pecca-
re possent. Et sic dicatur q̄ angeli prius peccauerunt ⁊ ceciderunt. Ut patz
de lucifero. ergo videtur q̄ adhuc poterint peccare ⁊ similiter sancti. Adhuc
respondetur negādo cōsequentiam. qz angeli iam sunt ita cōfirmati in cha-
ritate christi. q̄ non possunt velle malum. vel voluntatē in malum vertere
et sic pariformiter dicendum de sanctis.

¶ Ad sextū respondetur q̄ nos debemus alijs remittere mala nobis illa-
ta. vt deus remittat nobis pctā. ⁊ hoc petimus in orōne dñicali. vñ dicim⁹
Dimitte nobis debita nostra sicut ⁊ nos dimittimus tē. nā si nō dimitti-
mus ddbitorib⁹ nostris. tūc petimus iudiciū nostrz. qz tunc petimus q̄ de-
us non dimittat nobis debita nostra. ⁊ ergo errant qui volunt orōnem do-
minicalem conperere ⁊ meliorare dicētes. Dimitte nobis debita nostra me-
lius q̄ nos dimittimus debitoribus nostris.

cōcenne delicias carnis illicitas. i. visiones vanas

Sperne voluptates. ludos. spectacula mundi

derelinque malum socium

strepitum

Desere consortē prauū. populiqz tumultum

occultas

orōnes

miseriordie

diligito

Secretasqz preces ⁊ opus pietatis amaro

¶ In ista pte auctor ostēdit q̄ sunt vtilia confidenti ⁊ penitenti. Et primo
sunt fugienda ab eo. scdo q̄ sunt acceptāda. ibi. Secretasqz preces. ⁊ dicat
tu penitēs debes spernere voluptates ludos ⁊ publica spectacula mundi ⁊
malum socium ⁊ tumultū populi. tūc ibi. Secretasqz preces. dicit q̄ tu pe-
nitens debes amare secretas preces ⁊ opera pietatis

Circa textū dubitañ

¶ Primo q̄re voluptas sit spnenda. Scdo q̄re ludi sunt spnendi. ⁊ vtz
impediāt pñiam. Tercio q̄ sunt seruāda circa ludos. Quarto q̄re spe-
ctacula sunt spnenda. Quinto quare penitens debet fugere malū soci-
um. Sexto quid nocet penitenti tumultus populi.

¶ Ad p̄mum dubiū d̄r q̄ voluptas multis modis est spnenda a quolibet
homie ⁊ p̄cipue penitenti. Primo qz nocet naturalib⁹. qz d̄r Boetius scdo
de cōsolatōe phie. paucis em̄ ac minimis natura cō-
ta est. Et iō cōiter d̄r
q̄ gula plures hoies interficit q̄ gladius ppter hec. qz sequi videmus ex gu-
la ⁊ voluptatib⁹ graues ⁊ mirabiles infirmitates. Scdo nocet voluptas
quantū ad deū. qz cū sit pctm̄ mortale est cōtra p̄ceptū. Tercio nocet q̄rū
ad aīam. qz graua pctā inde sequi solent. vt accidia. luxuria ⁊ huiōi. Quar-
to nocet proximo. qz pauperē priuat nutrimentis. possint em̄ illa superflua
dari pauperibus ad eorum nutrimentum

A iij

Ad scdm respōdetur q' duplex est ludus. scz diuinus. vt ludus organozū
et cantus ecclesie quibz diuinū officiū pagit. Alius est ludus nō diuinus sz
magis secularis. z ille est duplx. z quidā est lucrās pecuniaz vel rez vt lu/
dus taxilloz. aleaz. z globoz. z iste ludus lucrans est duplx. qz qdam com/
mittitur fortune vt ludus taxilloz. z quidā est q' regitur p intellectū huma/
nū. vt est ludus scacoz. Alius est ludus nō lucrās. z iste etiā est duplex. qz
quidā fit ppter deductōem tps vt in instrumētis mulicalibz. qdaz fit ppter
vanā glam. vt ludus theatralis ludus lancearū. z isti ludi theatrales sunt
prohibiti. Similiter lucratiui pecuniaz vel rez. ac etiā illi ludi qui cōmit/
tunt fortune. Admittūt tñ fm leges aliqui ludi lucratiui. si fiat p come/
stibilibus dummodo fiant ad modicā summiā. z nō ducatur i consuetudinē
Unde ludi theatrales sunt prohibiti. vt sunt lucrations publice torne/
amenta. hastiludia vel huiōi. Primo qz sunt male z indebite scz cum pec/
catis. Scdo qz sūt malo fine scz ppter vanā gloriā z laudem mūdi. Ter/
tio quia multa mala inde sequuntur. scz homicidia. ire. inuidie supbie z hu/
iūsmodi. Ex quo seqtur q' ludi sunt spernendi a penitēte. etiā qz ludi impe/
diunt pniā. qz auertūt hoies a contritōe cordis q' est maxime necessaria
penitenti. z ergo ludi moderati que nō variarēt mentē penitentis. sed fierēt
solū ad refocillatōem vl' recreatōem spiritūū vitaliū possunt fieri

Ad terciū rōdet q' tria sunt seruāda in ludo. Primū est q' nō fiat cū ver/
bis turpibz vel nociuis qz si fieret circa vba uel facta mortalia tūc esset pec/
catū mortale. Scdm est q' in huiusmodi ludis non fiat intima delectatio
que ludentē a deo auertere possit. vel a pposito penitendi. Terciū q' ludus
cōgruat persone loco z tpe. quia si alius esset veniale peccatū propter circū/
stantias aggrauantes fieret mortale

Ad quartū rōdet q' ideo spectacula mūdi sunt spnenda. qz in se mala sūt
vt dem est in scdo dubio. etiā qz inducunt circūstantes ad lapsum. scz ad la/
sciuiā vel crudelitātē. cui circūstantes videntur consentire

Ad qntum rōdetur q' quilibet z spūaliter penitēs debet dimittere malū
sociū. z hoc ideo qz malus socius p multas suggestiones inducit alium ad
peccandū frequētē qd nō faceret si careret illo malo socio. Et p oppositūz
quilibet debet habere bonū sociū cui sua secreta reuelet qui retrahat eum a
vitijs. vt vult Boetius in libro de disciplina scholarū. Etiam docet hoc
psalmista. Cum scō sanctus eris. cum peruerso per uertaris

Ad sextū respōdet q' tumultus z strepitus populi nocēt penitēti. quia re/
mouēt ipm a pniā. qz vt vult Phs in de sensuz sensato. motus maiores ex/
pellunt minores. ergo motus vel strepitus populi exteriores excludunt mo/
tus interiores scz penitentiē z deuotionis.
id est cuncta delicta defleat purus dolor d' peccatis

Omnia peccata plangat contritio vera

id ē inqres lōgitudies pctōz qbz in qbz tps cum quibz mēbris

Scrutās etates sensus loca tempora membra

deflēs id ē pctā prius facta non habēs ppositū facere id ē q' dēret facere.

Deploians acta nolens committere flenda

desleas pctā oblita cū pctis sc̄is peccatis neglectis
Plangas amissa cū cōmissis 7 omisissis
sc̄z plangas id est p̄ximū tuū defraudasti
Offensaq̄ dei q̄ fratrem damnificasti

In ista pte sp̄cialiter determinat de cōtritiōe. Et diuidit. Nā p̄mo oñdit
ingniali qđ debemus deplāgere in cōtritiōe. Sc̄do quas circūstantias debe
mus aduertere circa pctm̄ in cōtritiōe. ibi Scrutās etates. Tercio oñdit
insp̄ciali de q̄b̄ sit habēda cōtritiō. ibi Deplozās acta. Sed legātur ptes
simul. Et d̄r p̄mo sic. q̄ habēs verā cōtritiōnē de pctis siue in quo ē p̄a cō
tritiō debet deplāgere oia pctā simul. 7 inq̄rere etates. hoc ē q̄ diu hō stetit
in pctis. 7 sensus cū q̄b̄ peccauit. 7 loca in q̄b̄ peccauit. 7 tpa in q̄b̄ t̄p̄ib̄.
et mēbra cū q̄b̄ pctā p̄petrata sunt. 7 debet velle āplius nō cōmittēre ea. 7
debet deplāgere ea pctā q̄ sunt lapsa de memoria. 7 pctā cōmissionis 7 omis
sionis. 7 q̄ sepe deū offendit p̄ pctā 7 q̄ damna p̄ximo intulit

Circa textum dubitañ

Primo qđ possit facere contritiōnē Sc̄do quare magis delet pctm̄ p̄
contritiōnē q̄ per aliū actū aie Tercio vtz p̄ quolibet debet esse cōtritiō
Quarto quare cōtritiō debeat deplāgere oia simul. Quinto quare illa
que ponunt in lr̄a hic sc̄z etates sensus 7c̄ sunt p̄scrutāda Sexto q̄ pctā
dicūtur amissa que omisissis 7 que commissis

Ad p̄mū respōdet q̄ in cōtritiōe sunt tria tenēda fm̄ sc̄m Thomā sc̄z
actus doloris. forma gr̄e elicictis in actū. 7 effectus meriti sufficientis p̄pter
defectū p̄mi contritiō nō est in bonis. qz in eis nō est actus doloris. p̄pter de
fectū sc̄di cōtritiō nō est in damnatis. qz in eis nō est forma gratie p̄pter de
fectum tercij contritiō nō est in purgatorio. qz aie in purgatorio nō sunt in
statu merendi. ex quo sequitur responsio ad dubium sc̄z q̄ contritiō sit solū
in hominibus presentis vite

Ad sc̄dū r̄ndetur q̄ hec est ratio. qz in omni peccato est delectatio vl̄ cō
placētia trahens hōiem a deo. 7 qz cōtraria cōtrarijs curātur. ergo actus
deleus peccatū debet facere penitentiam vel displicētiām peccatorū trahē
tem ad deum 7 sic est in contritiōe. ergo magis per cōtritiōnē q̄ per ali
um actum anime deletur peccatum.

Ad tercij respōdet q̄ triplex est peccatū. sc̄z originale veniale 7 mortale
Pro pctō originali nō oportet fieri contritiōem. qz per cōtritiōnē nō delet
sed per baptismum. Nec pro pctō veniali debet fieri nisi vna generalis con
tritiō si non sit nimis ductū in consuetudinē. vel nō habeat circūstantias
aggrauantes. Sed pro peccato mortali debet fieri p̄fecta penitentia 7 sp̄
cialis confessio quo ad omnes partes penitentie

Ad quartū r̄ndetur q̄ hoc est vey. qz oipotēs deum nō dimittit vnū pctm̄
mortale absq̄ alio. 7 de isto videbit̄ postea. Vñ metrista d̄r. Larga dei p̄
etas veniā nō dimidiabit. Aut nihil aut totū te lachrymāte dabit

Ad quintū r̄ndetur q̄ ista sc̄z etates sensus 7c̄ sunt p̄scrutāda. qz aggra
uant peccata. vt dicitur ibi Aggrauat ordo locus

¶ Ad sextum respondet q duplex distinguit peccatū. scz commissionis quo peccator malū cōmisit. z omissionis quo homo dimisit bonū ad qd tene /
bat. z utrūqz pōt distingui. qz qōdam ē amissum. id est deletū a memoria.
de quo debet fieri contritio z cōfessio in generali. aliud est in memoria de q
debet fieri cōtritio z cōfessio in speciali. Nota sequentia
q cōfētēs nō mentiat q nō diuidat tua mundo corde

Vera sit integra sit z confessio munda

velox cum spe assidua cū humilitate. voluntaria manifesta.

Sit cita firma. frequēs. hūilis. spōtanea nuda

de p̄rijs pctis plena cū cōtritōe. i. tarda i. platōe sine fraude

Propria. discreta. lachrymosa. morosa. fidelis

¶ In ista pte auctor spēaliter determinat de cōfessione. Et diuidit in sex p
tes. In p̄ma ostendit qualis debet esse cōfessio. In scda qbz medijs debet
fieri cōfessio. In tertia cui debet fieri. In q̄rta determinat de qbz pctis dz fi
eri cōfessio. In q̄nta q̄ sunt circūstantie aggrauātes pctā. In sexta oñdit
quō imponēda sit p̄nia cōfētēti ptes patebūt. Dicit p̄mo sic q cōfessio de/
bet esse vera z integra. pura. mūda. velox subitanea p̄pter piculū mortis.
firma. frequēs. humilis spōtanea id est volūtaria. nuda id est manifesta. p/
pria id est de p̄rijs pctis. cū discretione lachrymosa. id est dolorosa. moro/
sa id est tarda in p̄rolatione. z fidelis id est verax

Circa textum dubitatur

¶ Primo qm̄ debet fieri cōfessio Scdo qd pdest cōfessio generalis.

Tercio in qbz casibz iterāda sit cōfessio Quarto vtz potest dimidiari

Quinto vtz ne vnus confessor potest audire cōfessionē z a. ter absolueret

Sexto q̄ sit ratio illorum. que ponuntur in textu.

¶ Ad p̄mū dubiū r̄ndet q̄ p̄m iura ex statuto mris eccle. qlibet qui p̄ueit
ad ānos discretōis dz ad minus semel in anno scz in pascha cōfiteri om̄ia
pctā sua p̄prio sacerdoti z cōicare. nisi forte ad rps abstineat de cōsilio sui
sacerdotis Sūt tñ sex casus in qbz hz doctores tenet statim q̄s cōfiteri pec
catū mortale Primus ē quādo aliquis timet postea non habere oportuni
tatē confitendi. Scds est quādo quis ē constitutus in articulo mortis

Tercius quādo quis se exponit actui piculoso ad mortē. ut in bello vel in
nauigationibz. Quartus ē quando quis debet cōmunicari. Quintus est
quando quis debet ministrare sacramentū aliquod. Sextus est qm̄ q̄s de/
bet facere actum solēnem in ecclesia. legere euangeliū vl epistolā solēmiter.
quia immūdus nō debet esse p̄eco id est nuncius verbi dei.

¶ Ad scdm̄ r̄ndet q̄ cōfessio generalis valet ad tria. Primo ad remissionē
peccatorū venialiu. Un licet p̄m m̄grm̄ s̄niarū. libro. iij. Pctā venialia cō
fiteri q̄s debeat. z spēaliter illa que sunt frequēt. z iterata. tamē nō ē necessa
rium in spēali de omnibus confiteri. cuz sunt infinita. sed pro eis debet fieri
cōfessio generalis. Scdo valet confessio generalis ad remissionē pctōrū
a memoria lapsoz. q̄uis etiā sint mortalia si nō habētur in memoria. Si

tamen postea redirent ad memoriam deberent dici in speciali. Tercio valet ad instructionem radium vt sciant discernere inter diuersa peccata. q̄a alias rudes facta non repntarent peccata.

¶ Ad terciū respōdet q̄ cōfessio peccati p̄us in sex casib; ē iterāda. Prim⁹ est quādo cōfessor cui peccator confessus est fatuus est vel imperitus. Secundus casus est quā penitens cōtempserit satisfactōem sibi iniunctam vel si oblitus est eam si tamen eā sciret ⁊ adhuc implere vellet. nō oporteret de nouo confiteri. Tercius casus est si confessor nō haberet absoluendi auctoritatem ⁊ mittat eū ad superiorem. tūc si superior exigit oportet eū de nouo confiteri. Quartus casus est quā quis fecte venit ad confessionē sine p̄posito abstinendi. sed cum p̄posito peccatum iterū committendi. Quintus est quā aliquis dimidiat confessionem omittens scienter aliquid peccatū mortale. Sexto est quando quis dubitat de confessione an fecit confessionem alicuius peccati mortalis vel non.

¶ Ad quartū respōdet q̄ nō. vñ habemus simile in medicina corporali. na sicut ad sanitatē corporis medicus nō solū cognoscit vnū morbū sed om̄s et totā dispositionē ⁊ complexionē infirmi. q̄ alias posset pro vna pte corporis dare talem medicinā. q̄ pro alia parte corrūperetur sicut pro vna sanaretur. ⁊ hoc venit ppter diuersitatem morbi. Sic pariformiter est de medico sp̄iali id est de confessore qui debet omnia peccata simul scire. quia aliq̄s posset dare remediū contra vnū pctm̄ quod nō valeret ad aliud s; magis fortificaret. Etiam sicut ex vno morbo ita bene moritur homo sicut ex multis. Sic etiam ita bene condemnatur anima pro vno peccato mortali sicut pro multis.

¶ Ad q̄ntū r̄ndet s̄m Guilhelmū. q̄ vnus cōfessor nō dz audire cōfessionē et alter absoluere q̄ sacramentū nō est diuidendū. Vñ nō p̄t bñ medicus dare remediū de vulnere vel morbo sibi ignoto licet alteri sit notum.

¶ Ad sextū respōdet q̄ cōfessio debet esse vera. ita q̄ hō non mentiatur et sibi non ascribat pctm̄ quod non fecit. nec etiam minus dicat q̄ fecit. Secundo debet esse integra. ut patuit in dubio precedenti. Tercio debet esse munda. q̄ fiat puro ⁊ mundo corde. quia contraria contrarijs curantur. Quarto debet esse veloc. id est statim cum homo peccauit. quia quanto diutius vulnus manet sine remedio. tanto magis fit putridum. Quinto debet esse firma. id est cum firma spe de remissionē peccatorum. vel firma. id est fortis. sic q̄ non redeat statim ad peccatum. Sexto debet esse frequēs. quia quotiens quis cadit. totiens debet resurgere peccator. Octauo debet esse spontanea quia peccatum fuit voluntarium. Nono debet esse nuda. quia quanto magis nuda vulnus ostenditur medico. tanto melius remediū potest apponere. Decimo debet esse de proprijs peccatis. id est non de peccatis aliorum. Undecimo debet esse discreta. sic q̄ homo discrete dicat circumstantias peccatorum. Duodecimo debet esse lachrymosa. id est cum contritione. vt prius patuit. Decimotercio debet esse modesta. id est tarda sic q̄ confessor non defraudetur per celeritatem verborum. Decimoquarto debet esse fidelis. id est cum fide christiana. Vt dicitur ibi. In primis querat. ⁊c. Et istud idem patet in his versibus. Sit simplex humilis confessio pura fidelis. Vera frequens nuda discreta.

ta libens veracunda. Integra secreta. lachrymabilis accelerata. Fortis et
accusans et sic parere parata.

id ē pñiam agas pfcē veraciter . peccatorem.

Peniteas plene si vere penitea te

.i. nō pñtere .i. nunciū p nō et .i. lrās. cōfiteri in ppeia psona

Non per legatum nec per breue. sed refer ipse

sacerdoti cōdolēti magis intelligēti enarra .i. melius viuenti.

Compatienti plus sapienti dic meliori

diuersis sacerdotibz vtile est scz tibi peccata tua.

Presbyteris multis prodest si confitearis

presentia sacerdotis absit manifesta socio tuo

Copia presbyteri si desit pande sodali

tui p sicut id ē vulneta tue taliter peccata manifestes

Corpis vt maculas anime sic crimine pandas

In ista pte oñdit quibz medijs debeat fieri cōfessio. dicens q tu pct or de/
bes plenarie pñtere de oibz pctis et nō debes reuelare pctā p aliquē nunciū
nū vel p lrās. sed pprio ore debes cōfiteri. tūc ibi. Cōpatienti. Dicit q con/
fessio debet fieri sacerdoti cōpatienti et intelligēti ac bene viuenti. Et dicit vl/
tra q expedit p salute aie multis psbyteris confiteri. et si deficiat sacerdos
nec possit acquiri aliquis. tunc cōfessio potest fieri socio. Et nā tu debes ma/
nifestare crimina cordis. sicut vulneta cordis

Circa textum dubitañ

Primo vtz cōfessio valeat p nunciū vel p lrām. Scōdo qre hō debet
cōfiteri sacerdoti Tercio qre dz fieri sacerdoti cōpatienti Quarto vtrū
quis p cōfiteri alteri sacerdoti q suo pprio curato Quinto vtz aliqs pōt
cōfiteri laico Sexto quō intelligenda sit lrā corpis vt maculas

Ad pñm dubiū respōdet fm Thomā p hec vba. q cōfessio facta per
nunciū vel p lrām licet sit quoddā bonū opus et meritorū tñ inqñtū est sa/
cramentū nō debet sic fieri. qz determinatā habet materiā scz actū sermo
nis quo conscientia hominis manifestari consuevit

Ad secundū respondetur q ideo cōfessio debet fieri sacerdoti. quia sacer
dotes possunt peccatorem absolueri a peccatis. ex quo eis commissis sunt
claves ecclesie.

Ad terciū respondet q pctōr debet cōfiteri sacerdoti cōpatienti. qz com/
passio sacerdotis inducit pctōrē ad deuotōem. et facit ne pctōr terreat. et sic
propter terrore omittat sciēter aliqd pctm mortale. Et debet cōfiteri sapiē
ti intelligēti pctā et grauitates pctōr. qz medicus nescius nō pōt bñ dare re
mediū egrotō. Et nā debet cōfiteri sacerdoti bono et bene viuēti. qz mali et in
iusti confessores sunt ceci et ductores cecoz. et sic ex vtraqz pte in foueā eter
ne damnatōis cadūt. vt solet etiā dici in his metris. Si cecus cecū conatur
ducere cecum. In foueam ductor primus cadit inde secutor.

Ad quartum respondetur *fm* Hostiensem q̄ decem sunt casus quibus aliquis potest confiteri alteri q̄ suo pprio p̄bitero. Primus est quando p̄ prius curatus est imperitus. sic q̄ nō pōt sane cōsulere suo parochiano. p̄tenda est tamē licētia. quā si nō obtinuerit nō obstat. Secundus casus est. quando quis trāstulit domū vel habitatiōem ad aliā parochiam. vel si habet domū in alia parochia. Tercius q̄n̄ quis est vagabūndus vel peregrinus negociandi vel deuotionis causa. dicit t̄n̄ Guilhelmus q̄ talis debet habere licentiā a suis superiorib; ad sic eundum. Quartus est rōne delicti vt si delictum fuerit p̄petratū in alia parochia. Quintus est rōne studi; vt cū scholaris transtulit se ad aliū locū. nō tamē debet ibi accipere ordīes nisi de licentiā sui ep̄scopi. Sextus est ratiōe necessitatis. vt in articulo mortis. Septimus est quando quis habet spem q̄ suus curatus hoc pro grato habebit. nō tamē est absolutus nisi curatus suus dederit et cōsensuz vel licentiā. Octauus si curatus sit hereticus vel scismaticus vel maiori ex cōmunicatiōe ex cōmunicatus. Nonus quando quis est infra annos discretiōnis. Decimus est propter speciale priuilegium a papa. archiep̄scopo / po vel ep̄scopo concessum.

Ad quintū r̄ndetur q̄ quis potest confiteri laico tpe necessitatis. dicunt tamē aliqui q̄ sufficiat soli deo confiteri tempore necessitatis cum p̄posito et voluntate confitendi sicut sacerdoti si possit habere.

Ad sextū r̄ndet q̄ lra ista pōt dupl'r intelligi. Uno mō tu debes manifestare crimina cordis sicut vulnera corporis. id est sicut vulnera corpis ostēduntur medico. ita peccata que principaliter sunt in corde ostenduntur p̄bitero. hec sententia magis cōcordat littere. Alio mō sic. tu debes manifestare peccata cordis et peccata corporis. q̄ inter peccata quedam sunt in corpore quedam in aīa. et ista sententia cōcordat cū sententia sequenti

peccata carnalia falsa iuramenta .i. gula. iniusta acq̄sitiō luxuria

Carnea sunt periuria crapula furti libido

in corde occultata est inuidia superbia iracūdia auaricia

Mente latet liuor odium tumor ira cupido

In ista parte ostendit de quib; peccatis fieri debet confessio. et primo in generali ostendit que sunt peccata corporis et que anime. secūdo ostendit p̄positum de quib; debet specialiter fieri cōfessio. ibi. Precipue pestes. Dicit p̄mo sicq̄ periurium gula. furtum. luxuria sunt peccata carnis. sed odium liuor. superbia. ira. cupido. sunt peccata mentis. quia non sunt carne vel corpore ad extra sed remanent in anima.

Circa textum dubitā

Primo que peccata dicuntur carnalia et que mentalia. Secūdo quid sit peccatū. Tercio an omne iuramentum sit malum. Quarto vtruz iuramentum ad faciendum malum sit obseruandum. Quinto vtrum aliquis iurans per cautelam et alium decipiens sit periurus. Sexto vtrum littera in se sit vera.

Ad primum dubium respondetur q̄ licet omne peccatum sit radicaliter

et principaliter in aia tamē quedā dicuntur carnalia. idē q̄ sunt carnaliter ad extra. vel p̄ opationes extrinsecas. alia v̄o dicuntur metalia q̄ nō sūt mediate corpe v̄l carne extrinsecus. sed ad intra remanēt in aia

¶ Ad scdm̄ respōdet s̄m̄ m̄gr̄m̄ sniarum q̄ piurū sic describit̄. Perurium est mendaciū iuramento firmatū. Vñ s̄m̄ Hieronymū in iureiurando debent esse tria. scz veritas iudiciū et iusticia. et si ista defecerit nō erit iusiurandum sed perurium. et differunt mendaciū et perurium sicut sup̄ius et inferius. quia mendacium est sup̄ius ad piurium. Unde mendacium sic describitur per Augustinum. Mendacium est falsa vocis significatio cum intentione fallendi.

¶ Ad terciū respōdet s̄m̄ m̄gr̄m̄ sniarū. q̄ iuramentū q̄nq̄ est bonū et q̄nq̄ malū est. Vñ spōte et sine necessitate iurare vel falsum iurare est grande peccatū. sed ex necessitate ad assentiendū innocentibz vel ad federa pacis cōfirmanda nō est malū. Unde Augustinus. Iuramentū est faciendū cū pigri sunt homines ad credendum illud quod eis sit vtile.

¶ Ad quartū respōdet q̄ iuramentū transiens in peiorē exitum potius est mutandum q̄ implendum. quia dicit Isidorus. In malis promissis rescinde fidem. in turpi vero muta decretum. quod incaute vouisti non facias. Impietatis est promissio que scelere impletur.

¶ Ad q̄ntū respōdet s̄m̄ m̄gr̄m̄ sniarū dicentē. Quacūq̄ arte p̄borū q̄s iurat. deus tñ qui cōscientie p̄borum est testis hoc ita accipiat sicut ille intelligit cui ille iurat. et subdit dupl̄r aliquis reus fit q̄ deceptorie iurat quia nomen dei in vanum assumit. et proximū in dolo capit

¶ Ad sextum respondetur q̄ licet libido proprie consistit in affectu. tamē in proposito capitur pro actu extrinseco luxurie. et licet liuor et odium sint synonima potest tamen hic liuor accipi v̄l est inuidia transiens. et per cupiditatem intelligitur auaricia mentalis. sed per furtum intelligitur auaricia extrinseca scilicet mala acquisitio

sp̄cialiter. i. septe p̄ncipales morbos. i. cōfitearis p̄ncipales

Precipue pestes septem memores capitales

^{tm̄} multos cōfiteri a pctis p̄ncipalibz manantes

Non solum fontes sed riuulos inde fluentes

pctō p̄ncipali. pctm̄ fluēs. ex p̄ncipalioribz. plus. interdum. scz nocens

Fonte suo riuus magis est q̄nq̄ nociuus

p̄ q̄ luxuria quā fecit loth cū filiabz. i. maior scz sua q̄ habuit. ex vino.

Unde loth iucestus peior fuit ebrietate

pro et scz fuit peior interfectio abel fr̄is sui iracundia

Atq̄ capn grauior cedet fraterna furore

¶ In ista pte ostendit auctor de quibz pctis sp̄cialiter debet fieri cōfessio. Et diuidit in tres ptes. In p̄ma facit qd̄ dcm̄ est. In sc̄da enumerat pctā mortalia. ibi. Lulpaꝝ fontes. In tercia ostendit quō debet fieri cōfessio de pctis venialibz. ibi. Lūq̄ sigillatim. Dicit p̄mo sic. q̄ confessio specialiter debet fieri de peccatis mortalibus siue septem capitalibus. et non solum de

illis sed de omnibus inde prouenientibus. quia titulus quandoq; est ma-
gis nociuus suo fonte. et hoc declarat exemplariter. Unde incestus loth pe-
ior fuit q̄ sua ebrietas. Et interfectio ipsius Abel quā commisit Layn pe-
ior fuit furore ipsius cayn.

Circa textum dubitañ

¶ Primo q̄re pctā mortalia dicunt pestes capitales Secōdo vtz vnū pctm̄
nascat vel descendat ab alio. Tercio quō pctm̄ vnū descendit ab alio.

¶ Quarto an interficiens aliquē in ebrietate excusat p̄ ebrietatē. Quinto
vbi habet p̄mū exemplū quo probat Sexto vbi habetur secūdum.

¶ Ad p̄mū dubiū respōdet q̄ septē pctā mortalia ideo dicuntur pestes. q̄ in-
terficiunt aiām. sed dicuntur pestes capitales q̄ ex ipsis oīa mala oriuntur.
nullū em̄ pctm̄ est quod ab aliquo istoꝝū originem nō trahit. Nam scōm
Gregorū. Radix cuiuslibet peccati est superbia.

¶ Ad scōm r̄ndet q̄ ex supbia nascunt oīa alia pctā. vt statim patuit. q̄ ra-
dix est oīm pctōꝝ. etiā supb; vult oēs ancillere. et dolet si q̄s ei equatur

¶ Ad terciū respōdet q̄ superb; vult oēs p̄cellere. vt patuit. sic ex ea na-
scit inuidia. Inuidus vero de facili irascitur illi cui inuidet Ideo ex inuidia
nascitur ira. sed iratus cum nō potest vindicare tristatur. ideo ex ea nascitur
accidia. Accidia vero complationem querens facit auarum. Auaricia quia
in temporalibus abundat potest exercere gulam. Gula vero propter v̄ctis
impletionem de facili mouet ad luxuriam.

¶ Ad quartum respondetur q̄ interficiens alium in ebrietate non excusa-
tur. immo tanto magis vituperari debet. Et si dicatur non fecit hoc scien-
ter vel voluntarie. sed ignoranter. ergo merito ignorantia excusabit pecca-
tum Dicendum q̄ omne peccatum consequens aliquod peccatum volun-
tarium debet dici voluntarium. sed talis ebrietas fuit voluntaria. ergo et in-
terfectio. Unde talis dupliciter debet puniri scilicet pro ebrietate. et pro in-
terfectione id est homicidio.

¶ Ad quintum respondetur q̄ p̄mū exemplum littere habetur Gene-
sis decimono. vbi dicitur q̄ Loth post submersionem zodomē et So-
morre habitauit in spelunca montis cum duabus filiabus suis. et dixit ma-
ior filia ad minorem. pater noster senex est et nulla vxorum remansit in ter-
ra. veni inebriemus cum vino. et dormiamus cum eo vt sic seruari possim⁹.
cum patre nostro. et fecerunt sic. Ingressaq; est maior filia. et dormiuit cum
patre. Similiter et minor altera nocte et conceperunt ambe et genuerunt. ma-
ior em̄ genuit Hoab. et minor Amnon.

¶ Ad sextum respondetur q̄ habetur Genesis quarto. vbi sic dicitur. fa-
ctum est autem per multos dies vt offerret Layn de fructibus terre mune-
ra domino. Abel autem obtulit de primogenitis gregis sui et de adipibus.
et respexit dominus ad abel et ad munera eius. Ad cayn vero et ad munera
eius non respexit. Fratruq; est cayn vehementer. et concidit vultus eius. et se-
quitur quibusdam diebus interpositis dixit Layn ad Abel fratrem suum
Egrediamur foras. cumq; simul in agrum venirent. conuersit cayn aduer-
sus Abel fratrem suum. et interfecit eum.

crimnum pctā pncipalia supbia inuidia

Culparū fontes sunt fastus liuor et ira

desidia luxuria quantū ad mentē cupido crapula luxuria cōtū ad opus

Accidiaq; uenit et auaricia gula luxus

In ista parte auctor ostendit que sunt peccata mortalia dicens q; fontes peccatorum sunt superbia id est fastus. liuor id est inuidia. ira. accidia. auaricia. gula. et luxuria.

Circa textum dubitat

Primo quid sit superbia et que sunt species eius Secundo conformiter dubitatur de inuidia et cum hoc de ira eodem modo Tercio de accidia Quarto de gula Quinto de auaricia Sexto de luxuria.

Ad p̄mū dubiū uidetur q; s̄m Augustinū. superbia sic describit. Superbia est peruersa celsitudinis appetitus. Vel s̄m Thomā. Superbia ē cum quis se extollit supra id quod est sibi pres̄rum a deo. sine regula diuina. et species superbie patent breuiter in hoc metro.

iactantia. yana gla. impatientia. pauperum derisio

Iac van impa deri

simulatio. arrogantia. hypocrisis. cōtemptus. displicentia

simul ac hypo con displi

Inuidia est odiū aliene felicitatis. Vel sic s̄m Joannē damascenum.

Inuidia est tristitia de bonis p̄imi. et spēs inuidie etiam patent detractio reꝝ bonoꝝ gaudiū de malo alteri. inuocatō aggregatō diuicatō

Trac gau in ag di

machinatio. oppressio. captio in s̄bis. surreptio bonoꝝ. suspitio mali

mach op cap surrep quoq; suspi

Ira sic describit s̄m Augustinū. Ira est vlciscendi voluntas. Vel s̄m Thomā. Ira est appetitus vindicte. et species eius patent.

cōtētio. rixatio. s̄ba mala. maledictio. inobediētia. reddere malū p̄ bono

Con rix ver ma inob red

blasphemia. irritatio. p̄uaricatio. s̄beratio p̄imi. homicidiū. vidcā. odiū.

Blas ir pre ver ho vni od

Ad terciū respondetur q; acadia sic describit s̄m Joannē damascenum

Accidia est tristitia aggrauans animū hominis vt ei nihil agere libeat

Vel sic. Accidia est de virtutum laudabili exercitiō vtriusq; hominis languida delectio. et species eius patent in his metris

ignoran dereli desi negligētia bene somnus tpe oci

tia ctio dei dia faciendi seruitij dei um

Ig de de neg som oci

desperatio. stulta locutio. tristitia in aduersis. cura rex tpaliū. hortatio
des **stul** **tristit** **quoq;** **cur** **hor**

¶ Ad quartū rñdet q̄ auaricia s̄m Tullii est immoderatus amor habē/
di diuitias. Vel sic s̄m Bernardum. Auaricia est quarumlibet rex insati
abilis ⁊ inhonesta cupido. Et species eius patent in his versibus

Usura fur rap simo men in
fraudulentia. obduratio. dolositas. debitoꝝ nō soluti. cupiditas. p̄iurū.
frau **ob** **do** **de** **cu** **per**

¶ Ad q̄ntū rñdet q̄ gula sic describit. Gula est immoderata cibi vel pot̄
auaritas. id est cupiditas. Vel sic. Gula est vorax edacitas virib; nō con/
tenta. Vel sic s̄m alios. Gula est q̄ aliq̄s in comedendo vel bibendo ab
ordine rationis recedit. Et spēs eius patent in his versibus

Scur e vo lu sacri elus
scurrilitas. ebrietas. vomit̄. ludus taxilloꝝ. destructio sacri t̄pis. elus rex.
temporis fractio ieiunioꝝ. voti fractio vel non observatio
fractio **ieiun** **quoq;** **voti** *Amor omnia* *Emicit*

¶ Ad sextū rñdetur q̄ luxuria sic describit. Luxuria est libidinoſe volup/
tatis appetitus. Vel sic ex immundis desiderijs veniens lubrica mentis ⁊
carnis persecutio. Et spēs eius patent in his versibus.

In me flo rap ad pro
incest̄. meretricū. defloratio p̄ginū. rap̄. violēt̄. adulteriū. puocatō luxurie
nocturna pollutio. cōcupiscentia. cōsensus. violatio. t̄pis sacri fractio
noc **concu** **con** **vio** **tempus**

pro q̄n̄ diuisim. s. q̄libet pct̄m pct̄ā cōfessus fueris sacerdoti.
Cūq; **sigillatim** **mortalia** **dixeris** **vni**

oīa pct̄ā. i. p̄iter. i. que aggrauant cōsequentia peccata
Cūcta **simul** **quecūq;** **grauāt** **lequentia** **culpās**

cōfiteri in voluntate facere illud peccatū desiderasti
Dicitra **factū** **committere** **quod** **voluisti**

enarra pct̄ā cōfiteri illa pct̄ā a memoria recesserunt.
Dic **venialia** **dic** **que** **sunt** **a** **mente** **relapla**

enarra peccata. i. vniuersaliter pct̄ā pande
Dic **tua** **delicta** **generaliter** **illa** **revela**

pro q̄ culpabilis criminibus sua cōfiteretur
P̄areus **in** **multis** **quando** **pct̄ā** **fatetur**

oīa pct̄ā simul pandat nullum pct̄m cōfessus esse apparet
Vel **queuis** **dicat** **vel** **nil** **dirisse** **videtur**

B **i**

id est vltimum integre aliquis confiteatur
Postremū crimen si pure quis fateatur

post hoc silere omne pctm̄ dmittit sequitur

Inde tacere potest quicquid redit aut comitatur

In ista parte ostendit auctor quomodo debet fieri confessio de peccatis venialibus et de alijs peccatis cōcomitantibus alia peccata mortalia. dices quando tu peccator confessus es peccata mortalia tunc etiam debes confiteri peccata cōcomitantia et nō solum peccata perpetrata per opus extrinsecum. sed etiam per voluntatem peccādi quā nō sequebatur operatio. dic etiam peccata venialia. et illa que relapsa sunt a mente id ē a memoria. dic etiam tua peccata vniuersaliter nullum pretermittendo. nam peccator sciens cōfessionē vel dicat omnia peccata simul. vel nō videtur aliquod dixisse Sed si confiteatur peccata sua vsq; ad extremum et si postea iterum faciat aliquod peccatum vel si aliquod redeat sibi ad memoriam. tūc potest tacere de primis confessis.

Circa textum dubitatur

Primo quid sit pctm̄ veniale. Secūdo per que remittuntur pctā venialia. Tercio quid nocent peccata venialia. Quarto vtrū peccatū veniale sit mortale. Quinto vtrū voluntas peccādi sine operatione sit peccatū. Sexto vtrū potentia peccandi sit a deo.

Ad p̄mū dubiū r̄ndetur q; pctm̄ veniale s̄ra Augustinū sic describit est quod hoīem vsq; ad reatū perpetue mortis nō grauat. sed tamen semp pe- nam meretur et est semper a voluntate hoc mouente vel permittente v̄l nō cohibente. Unde d̄r peccatū veniale nocet multipliciter. primo. quia ad pe- nam obligat. vt dicitur in tercio libro.

Ad sc̄dm r̄ndet q; septē modis remittit̄ pctm̄ veniale. Primo mō p; dig- nā eucharistie sumptōem. Secūdo p; aque b̄ndicte asp̄sionē. Tercio p; elemo- sinarū largitiōem. Quarto p; d̄nicā orōnem. Quinto p; ḡnālē cōfessionem. Sexto p; episcopālē b̄ndictōem. Septimo p; verā cōtritiōem. **U**n̄ Angoz cōfiteor aspgoz cōteroz oro. Doq; b̄ndicoq; sunt venialia tollo.

Ad tercium respōdetur q; peccatum veniale multis modis nocet. Pri- mo quia obligat ad penam eternam nisi adiungatur mortali peccato. Se- cundo nocet quia animam maculat. Tercio nocet quia minuit feruorem charitatis sicut aqua modica proiecta in ignem non extinguit ignem. calo- rem tamen eius minuit. Quarto quia peccatum veniale impedit vt pote- stas anime in bonis lassetur et impediatur. sicut grauius vadit equus one- ratus pondere q̄ sine pondere. Quinto nocet quia tardat hominem a glo- ria celesti. q; homo statim deberet euolare post mortem ad gloriam. sed co- gitur propter venialia expectare per tempus in purgatorio. Sexto quia di- minuit bona glorie celestis. Septimo quia venialia peccata sepe faciunt occasionem mortalium.

Ad quartū respōdet q; p̄prie loquendo veniale nuncq; sit mortale. tamē casus qui de se est venialis potest fieri mortalis quattuor modis. Primo. q; cōscientia quia quicquid sit contra cōscientiā sit mortale et edificat ad ge-

benam. Secundo ex placencia. vñ Augustinus. Nullū peccatū in tñ est ve-
niale qđ nō fiat mortale dum placet. Tercio ex dispositōe. qz hō frequen-
ter lapsus in veniale disponit ad mortale. Quarto ex pgressu qz veniale si
nē prohibetur quando progreditur fit mortale

¶ Ad quintum rñdetur qz peccatū pncipaliter consistere dicitur in volūta-
te. vt patuit ex vna definitione peccati circa primum dubium illius text⁹.
Vt dimittaris ꝛc.

¶ Ad sextū rñdetur fm mgnm iniarum. qz potestas peccandi vel malefaci-
endi sit a deo. vñ Apl's. Nō est potestas nisi a deo. Item iesus dixit ad
pylatum. Non haberes potestatem in me vllam nisi tibi data esset desup.
Item diabolus anteq̄ percuteret Job dicebat domino. Mitte manum
tuam id est da mihi in eo potestatem

peccatū religio diuersitas locorū pgnitio inter bonū ꝛ malū diuersitas tpm

Aggrauat ordo locus peccata scientia tempus

senect⁹ an sic lib' l' fu' repetitio peccorū. plōgarō mltitudo rō qre peccauit

Etas conditio numerus mora copia causa

maneries in peccō dignitas ecclesiastica modica resistentia

Est modus in culpa status altus lucta pusilla

¶ In ista parte ponit auctor circumstantias aggrauantes peccata. dicens
qz ordo. locus. scientia. etas. conditio. numerus. mora. copia. causa. modus
peccatorum. status. altus. id est dignitas. pusilla lucta. id est modica resiste-
tia aggrauant peccata.

Circa textū dubitat

¶ Primo que sunt circūstantie aggrauantes. Scbo qualiter iste circū-
stantie aggrauāt peccatā. Tercio an etiā sunt circūstantie alleuantes peccatā

¶ Quarto vtz sit necēriū cōfiteri circūstantias aggrauātes. Quinto quot
modis vnū peccatū sit grauius altero. Sexto de intellai ꝛ declaratōe lrē

¶ Ad primū respondetur qz iste sunt circūstantie aggrauātes scz ordo. loc-
cus ꝛc. que patebunt in solucione sexti dubij

¶ Ad secundum respondetur qz circūstantiarum aggrauantium qdam
aggrauant in eadem specie. ꝛ quedam trahunt in alienam speciem. Exem-
plum vt coire cum cognata vel coniugata. est circūstantia trahens in a-
lienam speciem peccati. Item circūstantiarum aggrauantium in eadem
specie quedam aggrauant notabiliter sicut furari centum marcas auri no-
tabiliter grauius est q̄ furari denarium. ꝛ per consequens quantitas illa
rei subtracte notabiliter aggrauat. Sed tamen est in eadem specie furci.
Alie aggrauant in eadem specie sed non notabiliter. sicut scientia. diuitie.
et huiusmodi. Item circūstantiarum quedam sunt peccata in se. vt ē nu-
merus peccatorum. ꝛ quedam non sunt peccata in se. tamen aggrauāt pec-
cata. vt scientia tempus. locus. ꝛc.

¶ Ad tercium respōdetur qz sicut ponūtur circūstantie aggrauantes sic et
etiā circūstantie alleuantes. Vñ cuilibet circūstantie aggrauati corre-
spōdet vna alleuans que se habet p̄uatiue ad circūstantiā aggrauantem

B 9

Unde scientia aggrauat si assistat. si non alleuiat. et sic similiter dicendum est de alijs circumstantijs

¶ Ad quartum respondet q̄ neesse est confiteri omnes circumstantias tra-
hentes peccata in aliam speciem. vnde pro adulterio non sufficit dicere. pec-
caui cum quadam muliere. nisi confiteatur notabiliter circumstantias aggra-
uantes nec pro subtractione denariorum sufficit dicere subtraxi aliquid. s̄
confiteri oportet circumstantias aggrauantes notabiliter

¶ Ad quintum respondetur q̄ multipliciter vnum peccatum est grauius al-
tero. Primo modo causalitate. vt peccatum luciferi quod processit ex intri-
seca malicia. Secundo generalitate. vt peccatum Ade in quo nos omnes
peccauimus. Tercio ex difformitate. vt peccatum Jude sc̄z traditio chri-
sti. Quarto difficultate remittendi. vt peccatum in spiritum sanctum qd̄
dicitur irremissibile. Quinto periculositate. vt peccatum ignorantie crasse
quia talis ignorantia decepit hominem. Sexto inseparabilitate. vt pecca-
tum cupiditatis. Unde licet omnia peccata senescant in homine ipa tamē
auaricia iuuenescit. Septimo difficultate expugnandi. vt superbia que effi-
citur inexpugnabilis quando dominatur. Octauo mentis cecitate. vt illa
que vsus rationis penitus excecant.

¶ Ad sextum respondetur q̄ prima circumstantia aggrauans peccata est
ordo. Nam grauius peccat episcopus q̄ presbyter et presbyter q̄ diaconus
et diaconus q̄ subdiaconus et hoc est in eisdem peccatis. Secunda est lo-
cus. quia grauius fit peccatum in ecclesia q̄ in cimiterio. et generaliter in lo-
co consecrato q̄ non consecrato. Tercia est scientia. quia plus peccat sapi-
ens q̄ insipiens. et semper in eodem peccato. Quarta est tempus. quia gra-
uius fit peccatum in diebus festiuis et in ieiunijs q̄ in alijs diebus. Quin-
ta est etas. quia plus peccat senex q̄ iuuenis in peccato eodem. Sexta est
conditio. quia magis peccat mulier coniugata q̄ ancilla luxuriando. Un-
de lex moysi precepit mulierem maritatum pro fornicatione lapidari. an-
cillam vero flagellari. Septima est numerus scilicet peccatorum. Unde
Esaia. Quaz vilis facta est mens tua nimis iterans vias tuas malas.
Octaua est mora. id est permanentia in peccatis et dilatio penitentie que
valde grauant peccata. Nonna est copia reruz mundanarum. quia cui plus
committitur magis negligens deo efficitur quando eum offendit. vel copia
id est multitudo peccatorum Et sic per numerum peccatorum potest in-
telligi multiplex repetitio eiusdem peccati. Decima est causa scilicet vtruz
peccatum fiat ex suggestionē aliqua vel non. vel ex inuidia vel ex pura ma-
licia vel ex alia causa. Undecima est modus peccandi. Unde si dormi-
ens cum muliere non teneat modum naturalem fit grauius peccatum q̄
si alias esset. Duodecima est status altus. scilicet dignitas ecclesiastica vt
secularis. Quanto gradus altior tanto casus grauior. Decimatercia est
modica resistentia. id est lucta pusilla. quia grauius peccat qui parua tem-
ptatione vincitur et non resistit ei. quaz si fortiter resisteret. et tunc tandem
vinceretur.

infirmus p̄niam agat .i. crimina sc̄z ore
Eger peniteat et culpas confiteatur

non iungetur ego corporalis pnia manifestetur
Non imponet huic pena sed insinuetur
 pniam eger pficiet .i. coualescētia corporalis. egro tribuatur
Hac tñ implebit si firme salus sibi detur
 eger moriat liberet qui hz cōtritiōem cōfessor tribuatur
Si migret absoluet contritū p̄sbyter egrum
 egrum orōnes alleuēt abstinentia elemosyne amicorū
Hincq; preces releuēt ieiunia dona suorum
 penitētia verecūdia turpis post mortem fias
Ut si pena rubor tibi vilis ut efficiaris
 lucrator p q efficiaris imponit se3 infirmo .i. confitearis.
Doctior ut fias iniungitur ut fatearis
 abscondet in vltimo tua peccata
Judicio teget extremo confessio culpas
 vt non cernat saluator. p vel .i. diabolus ille hō culpas
Ne videat deus aut demon vel q facit illas

In ista parte auctor ostendit quomodo eger seu infirmus debeat peni-
 tere id est confiteri. et quomodo sibi sit imponenda penitentia. Secundo
 quomodo debeat absolui. ibi. Si migret. Tercio quomodo sit peniten-
 dum et quare. ibi. Doctior ut fias. Et dicit q eger id est infirmus debet ha-
 bere contritionem et confiteri plenarie peccata sua et velle facere peniten-
 tiam et sibi non debet imponi penitentia. sed debet sibi sic notificari. vt si fi-
 at sanus q illam impleat. sed si moriatur. debet absolui a peccatis suis cō-
 tritis a confessis. z debet reuelari per pias elemosyas. preces z ieiunia suo-
 rum amicorum. et loco penitentie debet ei imponi rubor quem habebit de
 hoc q tam vilis erit post mortem. Et vt tu peccator fias doctior. id est sa-
 pientior ad inquirendum de peccatis debes confiteri. z subiungit causam.
 ibi. Judicio teget. Dicens q confessio est tante potestatis q in extremo iu-
 dicio totaliter regit peccata. q nec deus nec demon. id est diabolus nec ipse
 peccator posset videre illa.

Circa textum dubitatur

Primo quomodo morientibus sit imponenda penitentia. Secun-
 do quomodo z a quibus peccatis sunt absoluandi Tercio au quis pos-
 sit in fine vite sue facere penitentiam bonam Quarto quid sit de illo q
 preuenitur morte antequaz confiteatur. Quinto quomodo aliquis sit
 doctior ex confessione. Sexto de extremo iudicio vbi quomodo z qui-
 bus fieri debeat

Ad primum dubium respondetur scdm magistrum sententiarum. sic

dicentem. de infirmis in periculo mortis positus inquirenda est pura confessio peccatorum. tamen illis non est imponenda quantitas penitentie. sed tantum est manifestanda seu insinuanda. et si migraverit. tunc amicorum orationibus et elemosinarum largitionibus pondus penitentie est subleuandum si post conualuerit. penitentiam sibi insinuatam diligenter adimplebit.

¶ Ad secundum respondetur quod tempore necessitatis scilicet egritudinis seu mortis potest quilibet infirmus a quolibet presbytero absolui quauis in sententia excommunicationis esset. Unde si presbyter abnegauerit penitentiam penitentibus morientibus. reus erit animarum. quia dominus ait. *Lani conuersus fuerit peccator saluus erit.* Unde confessio potest esse in ultimo tempore vite. ut patet de latrone dexteri lateris.

¶ Ad tertium respondetur ex dubio precedenti. Dicit tamen beatus Augustinus. quod difficile est scire ytrum talis saluetur vel damnetur. Et ideo infert. si vis a dubio liberari et certus esse. age penitentiam dum sanus es. Et ideo est valde periculosum differre penitentiam usque ad finem vite.

¶ Ad quartum respondetur secundum magistrum sententiarum libro. iij. quod si quis sit confessus et habet bonum testimonium quod non poterat inuenire sacerdotem. quia preoccupauit cum mors in domo vel in via. et si parentes faciant oblationem pro eo ad altare. firmiter sperandum est de salute et saluatione eius. quia deus est inspector cordis.

¶ Ad quintum respondetur quod dupliciter quis potest fieri doctior in confessione. Primo quia cautior est ad cauendum sibi de peccatis. Secundo modo quia sapientior seu magis sit instructus. Nam in confessione non solum vitia sunt manifestanda sed etiam doctrine et informationes salutares sunt exhibende.

¶ Ad sextum respondetur quod extremum iudicium est horribile incuitabile intolerabile inopinabile et erubescibile. Item erit in valle iosaphat multiplici ratione. Primo quod ille locus est communis quod est media regio terre habitabilis. Secundo quod est locus famosissimus et publicus propter opera nostre redemptionis que ibi gesta sunt. Tertio quia iosaphat interpretatur iudicium domini. Unde Iohel propheta. *Congregabo omnes gentes et ducam eos in vallem iosaphat. et ibi disceptabo cum eis.* Etiam secundum magistrum sententiarum. Non solum christus iudicabit. sed etiam sancti eius. *Iuxta illud domini. Vos qui secuti estis me. sedebitis super sedes duodecim iudicantes duodecim tribus israel.*

Confessor dulcis affabilis atque benignus

ad iungendum penam ad iudicandum pius

i. condolens

Sit sapiens iustus sit mitis compatiensque

pro sicut peccatum quod ipsemet fecit sic abscondat crimina peccatorum in confessione dicta.

Ut crimen proprium celet peccata reorum

tardus ad imponendum dolorem. promptus ad dandum remissionem

Sit piger ad penam sit velox ad miserandum

id ē dolentē sic ondat

Et doleat quoties facit illū culpa ferocem

id est emittens

pia dans p̄ba
verba. cōsolatoria

peccōz macula austeritas
dans verba
correctoria

Infundēs oleū mulcens vitūq; flagellans

aliqui

.i. ferocitate

quandoq;

exhibeat dulcedinem

Nunc virgam patris nūc p̄beat ubera matris

confessor

id ē loquat

aut alte

compe

Sibilet ⁊ cantet stimulet cum cogit oportet

In ista parte auctor determinat de confessione prout respicit confessorē. Et diuiditur. Nam primo ostendit quomodo se habebit confessor in gestis suis quando audiat confessiones. Secundo quomodo se habebit in interrogando. Tercio quales excitationes habebit confessor. Quarto comparat confessorem medico. Quinto ostendit in speciali qualis penitentia debet imponi pro peccatis varijs. Sexto de operibus misericordie. Septimo ostendit generaliter quomodo penitentia sit iniungenda partes patebunt in processu. Prima adhuc diuiditur in duas. Nam primo ostendit qualis debet esse confessor. Secundo qualiter debet celare peccata sibi in confessione dicta. ibi. Ut crimen proprium. Dicit primo sic. q̄ confessor debet esse dulcis. affabilis. benignus. sapiens. mitis. iustus. pius. ⁊ compatiens. Tunc ibi. Ut crimen proprium. Dicit sic. Confessor debet celare peccata peccatorum seu confitentium sicut propria peccata. Et debet esse piger ad penitentiam. ⁊ velox ad dei misericordiam. debet etiam se dolentem ostendere. quando culpa facit ipsum peccatorem ferocem. id est superbum. Debet etiam habere quandoq; mollia verba ⁊ blanda. ⁊ quandoq; aspera ⁊ ferocia. ⁊ debet dare interdum virgam patris. id est austeritatem in verbis. et quandoq; debet prebere ubera matris. id est dulcia ⁊ suavia verba. ⁊ quandoq; debet sibilare. id est secrete vel basse loqui. et quandoq; cantare. id est alte loqui scdm oportunitatem.

Circa textum dubitatur

Primo vtrum vnus confessor possit mutare penitentiam iniunctam ab alio. Secundo quid debet fieri de surdis ⁊ mutis. ⁊ quomodo debeant confiteri. Tercio si sacerdos ante confessionem sciret peccatum aliquod vtrum deberet sibi dici in confessione. Quarto que sit pena sacerdotis reuelantis peccata sibi in confessione dicta. Quinto si confitens daret confessori licentiam reuelandi. vtrum possit peccata reuelare. Sexto si confessor cogeretur reuelare. vtrum possit reuelare.

Ad primū dubium respondetur q̄ si confessor velit mutare penitentias debet quattuor aduertere. Primū est q̄ discrete mutet illam penitentiam. id est q̄ non imponat leuiore m vel grauiorem p̄nam nisi ex certis ⁊ legitimis causis. Scdm est p̄pter rationabile ⁊ necessariā causam. Tercius est

q̄ hoc faciat respectu suorum subditorum. Quartum est q̄ talis penitencia non sit iniuncta pro casu pertinente ad superiores.

Ad secundum respondetur q̄ surdi & muti debent signis induci ad confessionem & ad detestationem peccatorum & si notabiliter percipiatur eorum deuotio vel voluntas confitendi si possent. iudicandum est de illis sicut de confessis. Hec raymundus.

Ad tertium respondetur q̄ sic. q̄ illud q̄ prius sciuit cōfessor hoc sciuit vt homo. sed quod per confessionem scit hoc non scit vt homo. sed vt deus. Et propter hoc publici peccatores quorum peccata non solum sunt nota sacerdoti. sed etiam alijs tenentur confiteri illa peccata publice.

Ad quartum respondetur q̄ pena sacerdotis reuelantis pctā sibi in cōfessione dicta. Prima est quia peccat mortaliter si verbis vel signis illa reuelauerit vt patet extra de penitentia & remissione. ca. omnis. Secunda est quia debet deponi de officio sacerdotali. Tercia est q̄ per totam vitam suā pergrinetur vel in arcum monasterium ad agendum perpetuam penitentiam retrudatur. Unde Gregorius. Laueat sibi ante omnia sacerdos ne de his que sibi confitentur peccata alicui recitet. non p̄pinquis. nō extraneis. nec quod absit pro aliquo scandalo. Nam si hoc fecerit deponatur & omnibus diebus vite sue peregrinando pergat.

Ad quintum respondetur q̄ si confitens daret confessori licentiam reuelandi si illud reuelaret non frangit sigillum confessionis. turum est tamen ne confessor reuelet nisi magne utilitates possent inde sequi. Et hoc duabus de causis. Prima est propter reuerentiam sacramenti. Secunda est ne confitens postea dicat illum confessorum reuelasse peccata sibi in confessione dicta.

Ad sextum respondetur q̄ si confessor cogitur per obedientiam vel iuramentum vel penam. et scit tale crimen de tali cuius confessor fuit. tunc confessor si non potest per aliam viam euadere. potest licite iurare q̄ nescit illud crimen de illo quāuis tamen scit. nec in hoc est periturus. quia iuramentum non cogit eum ad dicendum aliud quā q̄ ipse scit vt homo. sed quod ipse scit in confessione non scit vt homo sed vt deus. cuius pro tunc est vicarius. Unde dicit beatus Augustinus. Nihil minus scio q̄ q̄ in confessione audio.

in principio cōfessor interroget pctōr qualiter fidē catholicā habeat

In p̄mis querat cōtritus quomodo credat

fidelis sit bene. cum corde. id est cōfiteat cum ore.

Si credat sane corde fateatur & ore

predicta pctōris pctā diligenter scz cōfessor.

Post hec rimetur peccatis vulnera caute

abominabile vitū cōfessor dicat aliquos

Contra naturam culpam nō exprimit vllam

de deteriori peccato homo interrogetur

Precipue enormi simplex si conueniatur

peccato cognouit faciendum inducatur
De quo nil sciuit ad agendum sic moueatur

coniux aliq illi peccati culpabilis sapiente
Uxor adulterij rea confessore perito

peniteat adultera facta viro suo
Sicuiat admissa ne sit suspecta marito

In ista parte auctor ostendit quomodo confessor debet inquirere de peccatis. Et diuidit. Nam primo ostendit quid debet inquirere. Secundo quod confessor non debet inquirere. Tercio quomodo adultera debet confiteri. Secunda ibi. Contra naturam. Tercia ibi. Uxor adulterij. **D**icit primo sic. q. in principio confessionis ante omnia confessor debet inquirere de fide consentientis. quia fides est fundamentum omnium virtutum. Deinde debet querere de singulis peccatis. sed non debet querere de peccatis contra naturam. ne peccator moueatur ad agendum talia peccata contra naturam que prius nesciuit. **D**icit ulterius q. uxor adultera debet confiteri sapienti confessori. et sibi debet imponi talis penitentia q. non habeatur suspecta viro.

Circa textum dubitañ

Primo quid sit fides.

Secundo quare primo querendum sit de fide

Tercio que requiruntur ad perfectionem fidei

Quarto quid operatur fides in homine

Quinto in quibus peccatis non debet multiplex inquisitio fieri

Sexto quid sit adulterium

Ad primum dubium respondetur q. fm Apl's fides sic describitur. Fides est substantia rerum sperandarum argumentum non apparentium. Unde fides est substantia id est fundamentum primi habitus virtutum. et est sperandarum rerum. quia fides propter assensum facit in nobis subsistere res speratas. et est argumentum quod probat de non apparentibus q. sic sunt. et dicitur non apparentium. quia fides illa manifestat que per se non apparent. Unde etiam magister sententiarum dicit q. fides est virtus que creduntur que non videntur.

Ad secundum respondetur q. ideo primo in confessione querendum est de fide. quia fides est fundamentum aliarum virtutum. quod multipliciter patet. Nam primo qui vult contemplari sine fide est similis illi qui solem vult videre sine oculis. Secundo qui predicat sine fide sermonem non loquitur. sed comparatur plumbo adaurato. Tercio qui operatur sine fide est similis illi qui struit pulchra edificia super arenam. quia fundamentum non ponit.

Ad tertiū rñdetur q. multa requiruntur ad fidei pfectionem. Primum q. sit in charitate formata sicut fides Marie magdalene quam fides saluam facit et cui dimissa sunt peccata multa. Secundum q. sit deuotione seruati

C i

sicut fuit fides mulieris cui deus dixit. **O** mulier magna est fides tua. **T**ercium q̄ sit bonis operibus approbata sicut fides Lornelij. **Q**uartum q̄ sit fortitudine roborata sicut fides Stephani Laurentij & aliorum artyrum. **Q**uintum q̄ sit humilitati subiecta sicut fides beate virginis ait. **E**cce ancilla domini. &c.

Ad quartum respondetur q̄ fides multa bona facit in homine. **P**ri-
mo saluat. vt dictum est **M**arie magdalene. **F**ides tua te saluam fecit. **S**e-
cundo mentem purgat. **U**nde in actibus apostolorum. **F**ide purificas cor-
da illorum. **T**ercio pugnat contra mundum. **U**nde. **S**ancti per fidem
vicerunt regna. **Q**uarto postulata impetrat. **U**nde in euangelio. **O**-
mulier fides tua magna est fiat tibi sicut petisti. **Q**uinto temporalia co-
termit. **U**nde. **F**ide moyses grandis factus regiam spreuit. **S**exto per-
seuerare facit. **U**nde **A**postolus. **T**u autem in fide stas. id est perseueras.
Septimo iustificat. **U**nde. **L**credidit abraham deo. et reputatum est ei
ad iusticiam. **O**ctauo beatificat. **U**nde. quia vidisti me thoma credidi-
sti. beati qui non viderunt et crediderunt. **P**ono alias virtutes superedi-
ficat. quia fundamentum est aliarum virtutum

Ad quintum respondetur q̄ principaliter in duobus peccatis non debet
esse multiplex interrogatio. **P**rimum est luxuria. id est in peccato contra
naturam. quia per hoc simplices possent se mouere ad opus. **S**ecundum
est auaricia et specialiter de turpi lucro non debent fieri subtiles inquisitio-
nes ne posterius committant talia peccata.

Ad sextum respondetur q̄ adulterium est alicuius thori violatio. et di-
citur quasi ad alterius thorum accessio. et potest vir tripliciter committe-
re adulterium. **P**rimo modo si ipse sit vxoratus et peccat cum soluta
Secundo modo si sit solutus sed peccat cum maritata. **T**ercio modo si
vterq̄. id est vir vel mulier sint copulati copula matrimonij. et istud est ces-
teris grauius.

^{exhortet penitentes}
Septius ammoneat confessor ne recidiuent

^{iteru in pctā cadant}
^{peccatores iteru cadant exhortetur}
^{scz pctā sua}
Si relabantur moneat q̄ confiteantur

^{quicūqz scz inordinate solitaria loca inducūt. secreta fugito}
Quisquis amās loca sola nocet loca sola cauet

^{fugiant modos ruinam trahentes}
Et vitēt causas ad lapsus allicientes

^{exhortare pniām pfecte iniūctam pro pctis.}
Sollicites penam cōplete satisficientem

^{suū custodiāt diligēter suos corde membra}
Os seruēt caute sensus cum pectore tenes

^{id est ad malos lapsus pdictoz pronioz consuetudo}
In prauos usus horū procliuioz vsus

dictum graue plus custodire necessarium
Hoc est difficile magis et seruare necesse

In ista parte ostendit auctor quomodo confessor exhortari debet
cautores vt desierant peccata. Et dicit q̄ confessor sepius debet am-
homines confessos ne iterum cadant in peccata. Et si ceciderint in
peccata q̄ statim faciant confessionem. et q̄ ille qui amat debet vitare
secreta. et q̄ ipse confessus impleat penitentiam sibi iniunctam. et vitare
per que cadere posset in peccata. et seruet caute. os. sensus. cor. et renes.
illa prona sunt ad peccandum. et ergo difficile est illa seruare. sed est sur-
me necessarium.

Circa textum dubitatur

Primo quid sit reciduiare.

Secundo vtrum confessor potest capere iuramentum vel votum a con-
fiteute ne reciduet.

Tercio vtrum opera viua prius facta mortificentur per reciduiationem

Quarto. vtrum bona opera prius facta reuiuiscant per penitentiam se-
quentem.

Quinto quare amans debet cauere loca secreta

Sexto quare os sensus et renes debent caute seruari

Ad primum dubium responderetur q̄ reciduiare est iterum post confessi-
onem in peccata statim cadere. et est valde horribile. quia nocet multipli-
citer. Primo quia homo per peccatum secundario fit impotentior ad sur-
gendum. Secundo quia culpa fit difficilior ad remittendum. Tercio quia
deus fit difficilior ad placandum. Quarto quia diabolus fit difficilior ad
expellendum. et de his omnibus possumus habere exemplum in vulnere pri-
us sanato quod si iterato aperiat tardius sanatur q̄ si ibi nunquam vul-
nus fuisset.

Ad scdm̄ responderetur q̄ non est semper licitum capere iuramentum vel
votum a confiteute ne reciduet. et hoc ideo vt auitemus periculum. quia si
reciduiaret post iuramentum vel votum dupliciter peccaret scz reciduian-
do et votum infringendo. sunt tamen aliqui casus in quibus potest capi iu-
ramentum a confiteute q̄ non committat amplius talia scz quando quis
absoluitur ab excommunicatione. Item quando aliquis fuit incendarius
Item hereticus. Item existens in nefando crimine.

Ad tercium responderetur q̄ dupliciter opus dicitur viuum. Vno modo
quia efficitur a vita. et sic opus factum in charitate nunq̄ mortificatur.
Alio modo quia efficit vitam. et hoc dupl. iter. vel quo ad subiectum pro-
prium et sic mortificatur. vel quo ad subiectum alienum. et sic non mortifi-
catur. quia venit ad gloriam electorum

Ad quartum r̄ndetur q̄ opa bona facta in pctō mortali nunq̄ reuiuiscunt
per p̄niam sequentē. valent tamē ad tria. Vn̄. Que sub mortali bona fi-
unt dant bona terre. Et faciūt habile. minuūt tormēta gehēne. Sed bo-
na opa mortificata per reciduiationem p̄nt viuificari per p̄niam sequentem

C **U**

et gratiam superuenientem. **Un^o.** Illa reuiuiscant que quondam vi
erunt. **U**iuere non possunt que mortua nata fuerunt
id quiritum responderetur q^o amans debet vitare loca secreta .quia loca
tempora inducunt hominem sepius ad peccandum. et maxime ad luxu
et solet dici in his versibus.

perem vitare velis loca tempora vita
locus et tempus pabula prestant ei.

secundo respondetur q^o os ad duo deseruit. **¶** Primo scilicet quo ad
m ne homo peccet. ergo saporem et gustum debet caute custodire.
Secundo deseruit ad loquelam. Nam in multiloquio non deest pecca
tum Sensus etiam debent caute seruari. quia sunt porte corporis quibus
peccata possunt intrare. et precipue visus et auditus. et ergo caute debet ser
uari. pectus etiam debet seruari. scilicet pro peccatis cordis. Renes etiam
debent seruari pro luxuria que ex ipsis oritur. Renes luxurie sunt sedes ac
alimenta.

id est iudex extrinsecus aliquas inhibetur

Ut foris iudex per personas prohibetur

id est couertere suum dans medicinam mutare prohibetur

Flectere iudicium medicus variare vitatur.

i. confessor. ppter odium pvideat ppter amorem

Sic anime iudex odio caueat vel amore

peccatores penitentia grauare id est mitigare

Offensosq^{ue} penis onerare vel alleuiare

sancte consuetudines antiquorum traditiones confessor imitetur

Ecclesie mores v^{el} patrum scripta sequetur

id est q^{ue}ritas pnie ad q^{ue}ritatem peccati

Sitq^{ue} mod^o pene iuxta moderamina culpe

modus facilior grauior

Et tanto leuior quanto contumitio maior

sanant diuersa medela aliquos

Ut medici curant vario medicamine corpus

demonstrent infirmitates scz illarum inflammationem cutis

Ut curant febres vt vulnus siue tumorem

peccatrici diuersas exigunt remedia

Sic anime varias egre poscunt medicinas

¶ In ista parte auctor comparat confessorem ad iudicem secularem et ad
medicum. Et diuiditur. **¶** Nam primo patet quod dictum est. Secundo
ostendit specialiter et comparat confessorem ad medicum. ibi. **¶** Ut medici
curant. Dicit primo sic. q^o sicut iudex extrinsecus non debet flectere iudici
um propter personas. nec medicus variare debet medicinam propter perso
nas. Sic etiam iudex vel medicus anime. id est confessor no debet confessis

alleviare vel aggravare penitentiam propter odiū vel amorem. set
respicere ad consuetudinem ecclesie. ad dicta doctorum ad q̄titan
et ad magnitudinem contritionis. Unde sicut medici curant varias
mitates varijs remedijs vel medicinis. nā aliter febres aliter vulne
rer. tumores curant. Sic etiam anime peccatrices varijs indigent
is contra alia et alia peccata.

Circa textum dubitatu.

¶ Primo quot modis frangitur iusticia iudicij. Secdo que requirunt ad
rectū iudiciū. Tercio qd̄ valet iusticia. Quarto vtrū acceptio p̄sona
rum sit pct̄m̄ in iudicio. Quinto vtrū iudex potest accipere munera. Se
xto quid intelligit auctor per febres vulnus et tumorem.

¶ Ad p̄mum dubiū r̄ndetur q̄ tripliciter p̄mittit̄ siue frāgitur iusticia iu
dicij. Primo amore sc̄z p̄sone vel pecunie. Vñ Elaias. Te vobis qui iu
stificatis impiū p̄ muneribz. et isti sunt iā dilecti in mūdo. Secdo p̄vertitur
iusticia timore. cōtra qd̄ dicit euāgelij. Nolite eos timere q̄ occidunt corp̄
aiam aut̄ occidere nō possunt. Tercio ira vel invidia. Unde in euangelio.
Talis laudāus est iudex qui nō flectit̄ aliquo istoz modozū et isti modi
habent etiam veritatem de iudice anime scilicet confessoze.

¶ Ad sc̄dm̄ r̄spōdetur q̄ tria requiruntur ad hoc q̄ iudiciū sit iustū. Pri
mū est q̄ procedat ex iusticia id ē q̄ ipsa sentētia sit iusta. Sc̄dm̄ est q̄ in
iudice sit auctoritas iudicandi. Vñ iudex secularis nō potest se intrōm̄te
re de causis ecclesiasticis. Tercij est q̄ sententia conferatur sc̄dm̄ rectā ra
tionem prudentie alias esset iudiciū suspiciosum et temerariuz.

¶ Ad terciū r̄spōdet q̄ iusticia p̄mo modo beatificat. Vñ in euangelio.
B̄i qui esuriūt et sitiūt iusticiā r̄. Secdo exaltat. Vñ in libro sapientie.
Qui opatur iusticiā exaltabit̄. Tercio appetitū concupiscentie refrenat.
Vñ Elaias. Erit iusticia quasi cingulum lumborum eius. Quarto a mor
te eterna liberat. Vñ in p̄verbij. Iusticia a morte liberat. Quinto coro
nat. Vñ p̄s. Retribuet mihi dñs sc̄dm̄ iusticiam meam.

¶ Ad quartū r̄spōdetur. acceptio personarum in iudicio est peccatū vt
satis patet ex iam dictis. Et fit acceptio personarum quando iudex meli
us iudicat amicis amicis. cognatis. dominis. diuitibus vel potentibus.
quam inimicis. alienis. seruis. pauperibus et impotentibus.

¶ Ad quintum r̄spōdetur distinguendo de iudicibus quia quidam sunt
iudices ordinarij. et isti non debent accipere munus specialiter non debent
petere. quia ex officio tenentur iudicare. Alij sunt iudices delegati. et isti pos
sunt petere expensas moderatas. sed non vltra. vt patet extra de vita et ho
nestate clericorum. Hec Raymundus.

¶ Ad sextum r̄ndetur q̄ in p̄posito p̄ febres vulnus et tumorem intelligit̄
tur tria p̄ncipalia pct̄a mortalia. nam per febres intelligit̄ luxuria. per vul
nus intelligitur auaricia que est sicut profundum vulnus. cuius terminus
non potest inueniri. sic nec auarus satiari potest. nam licet in sene omnia vl
tia senescant. sola tamen auaricia in eo iuuenescit. Per tumorem intelligit̄
tur superbia. quia sicut tumor est quedam elevatio cutis vel alterius rei cu

atque sic etiam superbus inter alios vult se eleuari.
posito iniungas. propterea sue opposita maculis
onas igitur anime contraria morbis
donet auarus id est homo immundus.

ria det cupidus. se castrat luxuriosus
id est inuidiose inuidiam remouet homo superbiam.
de luorem depone superbe tumorem

Soeratus eius ebrietate tibi tua refrenet iracundiam.
Sobrietasque gulam patientia comprimat iram
deponat qui lesus est fastidia

Amoueat lesus rancorem. tedia mestus
sumptio unde soluat excellentiam potationis.

Potus aque redimat excessus ebrietatis
tue voluptates puniat castigatio carnis

Carnis delicias castiget virga flagellans
digne penam agat subtractum raptor restituat

Ut bene peniteat ablatum predo reportet

In ista parte auctor specialiter ostendit quomodo circa quodlibet peccatum confessor dabit speciale remedium. dicens quod tu debes dare medicinas que sint contrarie morbis id est peccatis. nam cupidus id est auarus debet dare propria bona. luxuriosus debet se castrare. inuidus debet dimittere inuidiam. superbus superbiam. Sobrietas edendi debet corrigere gulam. patientia iram. lesus debet dimittere rancorem. et mestus tedia. Ebrietas debet castigari per potum aque. et contra delicias carnis debet fieri flagellatio. et raptor debet restituere ablata.

Circa textum dubitatur

Primo utrum peccata possunt curari per contraria. **Secundo** quomodo vitia possunt mutari in virtutes contrarias. **Tercio** que sunt consideranda in satisfactione. **Quarto** que sunt requisita ad satisficientem satisfactionem. **Quinto** an predo debet ablata restituere. **Sexto** de intellectu littere.

Ad primum respondetur quod sic. quia unum contrarium natum est expellere reliquum. ut caliditas expellit frigiditatem. Etiam dicit philosophus in predicamentis quod virtus contrariatur vitio.

Ad secundum respondetur secundum philosophum secundo ethicorum. ibi dicit quod virtus moralis consistit in medio. Unde virtus ibidem describitur sic. Virtus est habitus electiuus in medio consistens. et quia virtus consistit in medio scilicet duorum vitiorum extremorum quorum unum est supra et aliud infra. scilicet licet excessiue dare. et dicitur prodigalitas. aliud est infra. id est modicus vel nihil dare. et dicitur parcitas. Tunc ergo textus quod cupidus ut prodigus largi sua distribuat. luxuriosus totaliter sicut castratus vivat. non tamen de

bet se priuare membris.

¶ Ad tercium respondetur q̄ etia sunt considerata in satisfactio-
bus satisfactio debet correspondere culpe. Primum est numerus
subtractione duorum denariorum non sufficit satisfactio vni-
dum est pondus. Tercium est mensura. Unde Augustinus
pore quis debet esse in pena quanto fuit in peccato

¶ Ad quartum respondetur q̄ ad sufficientem satisfactionem v-
aliqua ex parte dei. aliqua ex parte peccatoris. et aliqua ex parte e-
parte dei requiruntur duo. Primum est misericordia qua deus culpa
dulgēt. Secundum est iusticia. Ex parte peccatoris etia requiruntur du-
Primum est dolor de peccatis perpetratis et omissis bonis. Secundum ē
amor dei et suorum preceptorum. Ex parte ecclesie duo requiruntur. Pri-
mum est meritum christi et sanctorum. Secundum est indulgentia que
datur per papam episcopos vel eorum vicarios

¶ Ad quintum respondetur q̄ predo et quilibet habens bona iniusta te-
netur illa restituere illis ex quibus sunt exorta. vel heredibus eorum. Et si
nesciatur illi debent dari pauperibus vel vsui ecclesie in tali ciuitate vel il-
la in qua illa bona sunt male acquisita. et non solum principales id est qui
principaliter iniusta bona acquisierunt tenentur restituere. sed etiam illi q̄
auxilium vel fauorem adhibuerunt. Unde nouem modis aliquis est in cul-
pa mali. quod tamen principaliter non fecit illud malum. et dicuntur no-
uem peccata aliena. Unde versus. Iussio consilium consensus palpo recur-
sus. Participans mutuo non obstans non manifestans. Et declaratio istius
habetur in littera. Ut tibi sit vita.

¶ Ad sextum respondetur q̄ cum dicitur in textu castrer se luxuriosus. nō
vult dicere q̄ luxuriosus debeat se priuare membris suis. quia hoc esset ma-
gnum peccatum. sed intendit dicere q̄ talis luxuriosus debet caste viuere.
sicut esset castratus. Item per liuorem intelligit auctor inuidiam inuetera-
tam vel animum seu propositum vindicandi lesionem illatam. Item per
mestum intelligit auctor turbatum. vel dolentem vel secundum alios ho-
minem accidiosum et hoc est satis consonum littere. Item per predonem
intelligitur quilibet habens bona aliena iniuste. vt predo. fur. latro. ysura-
rius. simoniacus.

nudos esurientes. sitientes. hospitor. vagos. infirmos. captiuos
Vestio cibo potu rectum do visito soluo
comodum. facio dolentibus errantes pauperibus seque debitoribus.

Comodo copator conuerto dono remitto
prios vt desistant a peccatis. do consilium. quodlibet munus

Arguo supplico consulo do quocumque talentum
geniculor de nocte macero corpus in bonis castigo corpus

Flecto genu vigilo ieiuno laboro flagello

vestimenta. nudis incedo pedibus contritionem habeo. p̄ indulgentijs

Vestis nuda pedes nudoz tero cor peregrinoz

¶ iiii

atque si
osito n
on
is. si
ones pro pctis. pro venia
id est punitur
lego ploro precor caro sic maceratur

re ostendit que sunt opera misericordie. z patet sententia in
positione ultimi dubij

urca textum dubitat

quoduplicia sunt opera misericordie. Secundo que sunt opa mi-
serdorie ad q̄ reducant oia ista hic in textu posita. Tercio quare dicunt
pa misericordie. Quarto an paupes etiā p̄nt aut sciūt facere opa mie.
Quinto q̄ sit diuersitas inter ieiunātes. Sexto dubitat de intellectu lre
Ad primū dubiū respōdetur q̄ duplicia sunt opa misericordie. nā q̄daz
sunt corpalia. que sez sunt p̄ subuentōem extrinsecam. Alia sunt spūalia.
que sez sunt p̄ merita bona que merita postea dicentur.

Ad scōm respōdetur q̄ opa misericordie corpalia reducūtur ad septem.
Primum est uisitatio. infirmorum. Secundum est abatio esurientium.
Tercium est potatio sitientium. Quartum est redemptio captiuorum.
Quintum est uestitio nudorum. Sextum est collectio pauperum peregrini-
orum. Septimum est sepultura mortuorum. Un̄ vsus. Uisitō potō ci-
bo redimo tego colligo condo. Et opera misericordie spūalia etiam re-
ducuntur ad septem. Primum est delinquenti ignoscere. Secundum ē pec-
cantem corrigere. Tercium est ignorantem instruere. Quartum est dubi-
tanti consulere. Quintum est mestum consolari. Sextum est pro salute. p̄-
ximi orare. Septimum est iniuriam sustinere. Un̄. Corripit ignoscit so-
latur consulit orat. Sustinet informat qui pius est animo. Vel sic. Cor-
ripipe suade doce dimitte solare fer ora.

Ad terciū r̄ndet q̄ duplici de causa dicūtur opa misericordie. Prima est
quia procedunt ex misericordia z pietate hois. z sunt simpliciter z pure in
intuitu pietatis z amore dei. Secūda ē q̄ misericordiam dei impetrāt z deū ad
misericordiam prouocāt. Un̄ in euāgelio. Esuriui z dedistis mihi mandu-
care. z sequit ad p̄positū. Venite ergo benedicti patris mei zc.

Ad quartū r̄ndet q̄ paupes ita bñ p̄nt impetrare misericordiam dei sicut di-
uites nō tñ paup tenet neq̄ eñ valet aliquos uestire z nutrire z huiōi ope-
ra bona facere ad hec aut iō nō tenet q̄ deficit in medio sez in bonis t̄palt-
bus. nec deus quicq̄ requere vult vltra posse. vñ licet paup nō pōt uestire
nudos z nutrire esurientes satis tamē est vt habeat bonā voluntatē quā li-
benter impletet ope si nō deficeret in bonis. z ideo ita bene exercet opa mi-
sericordie sicut ille q̄ ope implet q̄ deus est inspector cordis.

Ad quintū r̄ndetur q̄ diuersi homines p̄pter diuersas causas ieiunant.
Un̄ quidam ieiunāt p̄pter sanitatē vt medici q̄dam p̄pter laudez. vt hypo-
crite. quidam p̄pter paritatem vt auari. z quidā p̄pter amorē dei. vt boni
homines. Un̄. Ieiunat fictus (id est hypocrita) bonus vt videat. Ieiunat
parcus ne res sua diminuat. Ieiunat medicus ne morbus ei domi-
netur. Ieiunat iustus vt iusticiā mereatur.

Ad sextum respondeat q̄ p̄mū opus misericordie est uestire nudos. Un̄ cum
videris nudū operi eū. Ite in euāgelio. Nudus etiā z coopuistis me. Scōz

opus mie fm ordine textus pntis e potate sitiētes Terciu e cibare
tes. Un ppha. Si esurierit inimicus tuus ciba illa. Quartu e da
id e hospitare paupes vl pegrinos. vn Egenos vagosqz indue in do
am. Quintu est visitare infirmos ad cololandu eos. z inducendu ad
tionē. Un in euā. Infirmus erā z visitastis me. Septuz est soluere
uos. vt in euāge. In carcere erā z redemistis me Septimū e comoditā
id e indigentibz dare. Un ps. Iustus tota die miseret z comoditā
est habere cōpassionē. vn Job. Flebā sup eū q afflictus erat. impartiet
paupi. Nonū est cōuertere pctōrē ab errore. Un iacobi Qui cōuertit pec
catorē ab errore vite sue saluabit aiām suā deus a morte. Decimū est dare
elemosynā. Un ppha. Date elemosynā z oīa mūda sunt vobis. Abscōdi
te elemosynā in sinu paupis. z ipsa orabit p vobis ad dñm Nā sicut aqua
extinguit ignē. sic elemosyna extinguit pctā. Undecimū est remittere male
factoribz nrīs. Un euāgelista. Dimittite z dimittent. Duodecimū est az
guere vel corripere delinquētes. vn Sapiēs in pabolis. Qui arguit prauos
laudabunt. z sup eos veniet bñdictio. Decimūterciū est cōsultare id est dare
bonū consiliū proximo. Decimūquartū est supplicare lesis vt dimittāt of
fensionē. Decimūquintū est dare quodcuqz talentū. Un si deficiat res da
dulcia pba. Un? Si tibi res deficiat da pba benigna petēti. Decimūseptū
est flectere genua causa deuotōis vel humilitatis. Decimūseptimū est vi
gilare in bonis operibz scz orōibz z studijs. Un ps. Deus deus meus ad te
de luce vigilo. Decimūoctauū e ieiunare z hoc solū amore dei. vt paruit in
quinto dubio. Decimūnonū est laborare in bonis opibz. Un ps. Labo
raui in gemitu meo. zc. labores manūū tuarū zc. Vicesimum est flagellare
corpus. Un ps. Dñm ego in flagella patus sum. z dolor. zc. Vicesimūpti
mū est vestiri duris. vn Joānes baptista habuit vestē de pilis camelozum
Job pō sacco z aliciū. Vicesimūscdm e ire nudis pedibz. Unde dñs dixit
moysi. Tolle calciāmēta de pedibz tuis. terra em in qua stas scā est Uice
simūterciū est contritōem cordis habere. z hoc. p pctis. Un ps. Sacrifici
um deo spūs cōtribulatus cor cōrritū zc. Vicesimūquartū e pegrinari vl
ire. p indulgētis que pcedūt ex misericōdia dei Vicesimūquintū est penitere id
est pniām facere. vn Joānes baptista Agite penitentiā appropinqbit em
regñū dei. Vicesimūseptū est legere orōes z seruire deo. vn Apl's. Serui
re deo est regnare. Vicesimūseptimū est plorare. Un Bti q lugēt qm ipsi
consolabunt. scz amore dei. Itē iob Melius est ire ad domū luc tus qz ad
domū cōuiuij. Vicesimūoctauū est pccari. id est orare. p alijs. z spēaliter p
inimicis. Un Hristus pendēs in cruce sic orauit Pater ignosce illis quia
nesciunt quid faciunt. Et sic patet intellectus littere.

sacerdoti illa pro pctis cōsiderabis
His quoqz cōfessis q sunt iungenda notabis
manifesta pnia fit manifesta culpa
Publica sit pena fuerit si publica nota
occulta sit p q̄uis noxa occulta fit pnia.
Si lateat licet enormis lateat quoqz pena

^{ntis. i}
^{osito i} id est pctm facit pñiam agat secrete
Oratio est si peccator occulte peniteat clam
^{pctā sacerdos} id est sapientius
Angula confessor prudencius ut meditetur
^{ale} ^{coñfētētis. scz pcti} ^{confitens} ^{cōsiderentur}
us causa vitium persona notetur
^{et pñiam} ^{veniendi} ^{sequentia}
Ad dñm festinandi sunt hec tibi cause
^{purgatorium} ^{scz tua infirmitas} ^{verecundia}
Ignis purificans mors egritudo ruborq
^{magnitudo} ^{mos} ^{id est peccati.}
Et culpe grauitas ⁊ cōsuetudo ruine
^{de peccatis}
Hic modus est cōfitendi estq satisfaciendi.

Finaliter in hac pte oñdit auctor in gñali quō imponi debet penitētia. dicens q postq scā est cōfessio de oib pctis p̄dais. tūc cōfessor notare debet pñiam quā velit iniūgere. Nā si pctm fuerit publicū. pñia erit publica. et si sit secretū. secreta debet esse pñia. ⁊ vt cōfessor possit oīa bñz prudēter meditari debet notare affectū causas vitii ⁊ psonā cōfētētis. Dicit vltra q ista que sequuntur faciūt aliquē festinare ad dñm scz ignis purgatorij. egritudo. rubor. grauitas culpe. ⁊ consuetudo peccandi.

Circā textū dubitat

Primo quare p pctō secreto nō debet imponi publica pñia. **Secūdo** quare affectus causa vitii ⁊ psona cōfētētis notari debent. **Tercio** quō intelligēda sit illa littera ad dñm. **Quarto** quare ⁊ ppter qd sit purgatorium. **Quinto** vtrum pena purgatorij sit grauisiima. **Sexto** vtrum ignis purgatorij agit in animā ⁊ an anima per ipsum purgetur.

Ad p̄mū dubiū rñdetur q si pctm sit secretū non debet imponi publica pñia. qz sancta ecclesia nunq scandalizat aliquem nisi scandalizatus fuerit. et pro publico peccato. publica debet imponi penitentia.

Ad scđm rñdetur q p̄mo debet attendi affectio id est cōtritiō cōfētētis. dolor de pctis. amor dei ⁊ pceptoz eius. intentio abstinendi de cetero. fides catholica. ⁊ huiōi qz fm exigentiā istoz maior vel minor debet imponi penitentia. Scđo debet notari causa pcti. scz an sit factū ex ignorātia vl̄ impotentia. vel ex pura voluntate aut cōsilio vl̄ huiōi. **Tercio** debet attendi vitii scz an sit veniale vel mortale cū eoz circūstantijs. **Quarto** debet attendi p̄ona scz vtrū sit secularis vel religiosus. aut in ordinibus vl̄ nō. aut vir vel mulier vtz liber vel seruus. aut diues vel pauper. an senex an iuuenis. an sapiens vel stultus ⁊c quia fm varietatem istozum penitentiā debet variari. scđm iudicium discreti confessoris.

¶ Ad terciū respōdetur q̄ illa lra ad dñm festinādi potest dupl̄
Primo mō sic q̄ illa q̄ ponūt in lra sint cause festinādi ad dñm
di pñiam ⁊ disponēdi se ad ch̄istū. Alio mō intelligit sic lra q̄ illa
se festinādi ad dñm. id est post mortem citius veniēdi ad dominū.

¶ Ad quartū respōdetur q̄ multis de causis ordinatū est purga.
Prima causa est. quia homines valde bene habebunt celum. hor
de mali habebunt infernum. ⁊ per consequens homines mali mal
ali habebunt locum ad delendum peccata. ⁊ ille erit purgatoriu
da causa est. quia sicut summa bonitas ch̄isti non patitur aliquod
irremuneratum. Sic summa iusticia eius non patitur aliquod impu
Tercia causa est. quia claritatem diuine lucis soli oculi mundi cordis cer
nere possunt. Quarta causa est. quia per culpam diuinitas offensa est. ergo
requiritur satisfactio ⁊ diuina imago in nobis deformata est. ideo requiri
tur expurgatio. Quinta causa est. quia contraria contrarijs curantur. et
go delectatio peccati deleri debet pena purgatorij.

¶ Ad quintū respōdet fm̄ m̄gr̄m̄ sentētiarū libro quarto dicentē sic. Hic
autem ignis purgatorij ⁊ si eternus non sit miro tñ modo grauis est ⁊ ex
cellit oēm penā quā vnq̄s aliquis passus est in hac vita. nūq̄ em̄ in carne in
uenta est tāta pena. nam licet mart̄yres passi sunt innumerabilia tormen
ta. excellit tamen ignis purgatorij omnia ista.

¶ Ad sextum respōdet q̄ ignis pōt dupl̄r cōsiderari. Vno mō vt instru
mentum nature. ⁊ sic nō agit in aiām. sed solum in corpus. Alio mō vt in
strumentū diuine iusticie. ⁊ sic agit in aiām impmendo illi pñiam. Si tūc
querit̄ vtq̄ ille ignis equaliter agat in aiās sic q̄ nō magis in vnā q̄ in ali
am. Respōdet q̄ non sed ex diuina ordinatione ignis ille magis vel min⁹
cruciat aiām fm̄ q̄ aiā plus vel minus de peccatis venialib⁹ secum portat.
¶ Undem⁹ ergo nos vera contritione cōfessione. ⁊ opis satisfactio. vt
festinare possimus ad gloriā dei. Quā nobis concedat qui est benedict⁹
ctus in secula seculorum Amen

¶ Duodecim articuli fidei

¶ Primus articulus. Petrus. Credo in deū patrē oīpotentē creatōrē celi
et terre. ¶ Un̄ Elia. Prēm̄ inuocabitis q̄ terrā facit ⁊ celos cōdidit. ¶ Se
cūndus articulus. Andreas. Et in iesum ch̄istū filiū eius dñm nostrū. ¶ Un̄
David. Dñs dixit ad me filius meus es tu. ¶ Tercius articulus. Iaco
bus maior. Qui cōceptus ē de spū scō natus ex maria p̄gine. ¶ Un̄ Elia
Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet filiū. ¶ Quartus articulus. Ioannes euāgelista.
Passus sub pontio pylato crucifixus mortuus ⁊ sepultus. ¶ Un̄ zacharias
Aspicient oēs ad eū quē crucifixerūt. ¶ Quintus articulus. Thomas.
Descēdit ad inferna tertia die resurrexit a mortuis. ¶ Un̄ Ozeas. Mors
ero mors tua morsus tuus ero inferne. ¶ Sextus articulus Iacobus mi
nor. Ascendit ad celos sedet ad dexteram dei patris omnipotentis. ¶ Un̄ A
mas. Qui edificat ascensionem suam in celo. ¶ Septimus articulus. Phi
lippus. Unde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. ¶ Unde Sophonias
Ascendā ad vos in iudicio. ¶ Octauus articulus. Bartholomeus. Credo in

...tis. In sanctum. Unde Jobel. Effundam de spiritu meo super omnem
 osito. Nonus articulus. Mattheus. Sanctam ecclesiam catholicam
 in communionem. Unde zacharias. Inuocabunt omnes nomen
 seruient ei. Decimus articulus. Symon. Remissionem pec-
 catorum. Unde Malachias. Deponet deus omnes iniquitates nostras
 in die carnis resurrectionem. Unde Daniel propheta. Aducam vos de
 caelis vestris. Duodecimus articulus. Mattheus. Et vitam eter-
 nam. Amen. Unde Ezechiel propheta. Vigilabunt omnes alij ad vi-
 tam. alij ad mortem.

Septem peccata mortalia.

Ut tibi sit vita semper saligia vita
 monstrat saligia que sunt mortalia septem.

luxuria auaricia superbia accidia inuidia
Iurans aua super ac inuidus ira gula

Saligia
 S *superbia humilitas*
 A *auaricia liberalitas*
 L *luxuria castitas*
 I *ira pietas*
 B *gula sobrietas*
 I *inuidia amor proximi*
 A *accidia amor dei*

Quinq; sensus

Visus et auditus cum tactu gustus odorq;
 scz visu auditu etc. *omnis peccata*
Sensibus his quinq; haurit homo scelera

Decem precepta domini
moysi scripta

In tabulis binis lex est depicta petrinis
tenet scz sequentia

Lex precepta dei continet ista decem
Unum crede deum. Nec iures vana per ipsum.
Habbata sanctifices Habeas in honore parētes
Nō sis occisor. Fur. Mechus. Testis iniquus
Alterius nuptam. Nec rem cupias alienam
Hec quicūq; velis saluarier accipe iussa
Nota q; decem pcepta sunt data contra decem plāgas egyptiacas. de

sem precepta parent in his metris. Unum crede deum etc. At d
egyptiace parent in his versibus sequentibus.

quia in deum non crediderunt quia nomen dei blasphemauer

Prima rubens unda **Aanax plaga se**

quia dei sabbata contempserunt quia parentibus non obedierunt

Inde culex tristis **Post musca nocetior**

quia sanctos dei occiderunt quia furtis intenderunt

Quinta pecus stravit **Vesicam sexta creat**

quia fornicationi vacauerunt quia iniqua testimonia protrulerunt

Inde subit grando **Hinc bruc? dete nefando**

quia adulterium commiserunt quia auaricie studuerunt

Rona cegit solem **Prima necat ultima pleni**

Septem sacramenta.

presbyterium matrimonium. baptismus qui fit in fonte per episcopum sacramentum altaris

Ordo coniugium fons confirmatio panis

que fit infirmis ad mortem que fit sacerdoti pro venia

Unctio postrema confessio sunt sacramenta

Septem dona sci spiritus

sapientia. intellectus. consilium fortitudo. timor pietas. scientia.

Sap intel. con for ti pi sci. collige dona

Septem opa misericordie corporalia

visitare infirmos. potare sitientes. cibare esurientes. redimere captiuos

Visito pota cibo redimo

regere nudos. colligere peregrinos. sepelire mortuos.

Tego colligo condo

Septem opa misericordie spiritualia

corrigere peccate. consulere dubitantes. docere ignorantes. delinquenti ignoscere

Corripe suade doce dimitte

consolare mestum. ferre iniuriosos. orare pro salute proximi

Dolare fer ora

Quattuor virtutes cardinales
Iusticia qua redditur unicuique quod suum est.
Prudentia qua cognoscit quod agendum et quod fugiendum sit
Temperantia que cohercet appetitum ab his que turpiter appetuntur
Fortitudo que animus in aduersum non fragit. et in prosperis non extollit.

Tres virtutes theologice
Fides sine qua nemo saluari potest.
Spes que per desiderium et suspirium introducit ad deum gaudium
Caritas que diligit deum supra omnia et proximos sicut nosipsum.

Octo beatitudines
 or. Nam ^{cas spūs. mitis. lugens. miserensq;}
 Nam petere. cor mundū. persequiturq;
 fiet sepe beatus homo.

Beati iusti. quoniam ipsi possidebunt terram
 Beati qui lugent. quoniam ipsi consolabuntur
 Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam. quoniam ipsi saturabuntur
 Beati misericordes. quoniam ipsi misericordiam consequentur.
 Beati mundo corde. quoniam ipsi deum videbunt
 Beati pacifici. quoniam ipsi filij dei vocabuntur
 Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam. quoniam ipsorum est regnum celorum

Sex peccata in spūm sanctum

impugnatio veritatis agnita. p̄sumptio de dei misericordia. despectio a peccatis
Impugnās verū. p̄sumēs. spemq; relinquens
 obstinatio inuidencia fraterne charitatis
Hinc induratus. odiens quoq; fratris amorem
 contemptus. penitentie

Emendā spernēs impugnāt pneuma beatum.

Quattuor peccata clamantia an̄ deū p̄ vindicta

homicidiū peccatū cōtra naturam
Clamitat in celis vox sanguis. et sodomorum
 pauper a potētibus oppressorū qm̄ laborantibus nō soluitur
Vox oppressorū. merces detenta laborum

Quoniam peccata aliena

inhibere alijs vt mala faciant	dare cōsiliū alteri vt damnum inferat	dare cōsensum alteri ad malefaciendum
Iussio	consilium	consensus
laudare raptorē v̄l aliū peccatōrē. hospitare fures aut maleficos et laudare eos		
palpo		recursus
habere partem de bonis ablati	dolose furtū v̄l rapinam facere	nō resistere qm̄ sine periculo facere possit.
Participans	mutuo	non obstant
nō reuelare et manifestare rem ablatam quando et vbi posset		
non manifestans		

*Manigis oratio
 208 obsequi
 209 in p̄sentia*

Finit libellus de mō cōfitendi et penitendi

